№ 102 ՇԱԲԱԹ ՄԱՅԻՍԻ 16

1909

ԵՐԵՍՈՒՆԵՕԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՇԱԲԱԹ ՄԱՅԻՍԻ 16 № 102

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվանը 6 րուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԷՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրութեան մէջ.
Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція «Мшакъ» Базарная ул. д. Тамамшева № 16.
կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».
Տէլէֆօն № 253.

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից).
Յայտարարութիւն ընդունվում է ամէն լեզվով
Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 10 կոպէկ.
Տէլէֆօն № 253.

ՄՇԱԿ
(37-ՐԴ ՏԱՐԻ)
Հասցէն՝ ТИФЛИСЪ, Редакція «МШАКЪ».
TIFLIS, Rédaction du journal «MSCHAK».

12 ամս. 10 րուբ., 11 ամս. 10 ր., 10 ամս. 9 ր., 9 ամս. 8 ր., 7 և 6 ամս. 6 ր., 5 ամս. 5 ր., 4 ամս. 4 ր., 3 ամս. 3 ր., 2 ամս. 2 ր., 1 ամս. 80 կ. և առաքման ծախք՝ 20 կ.: Ամերիկա տարեկան 6 դոլլար, Եւրոպա 30 ֆրանկ, Պարսկաստան 10 րուբլի, Թիւրքիա 120 ղրուշ: Հասցէն փոխելու համար պէտք է ուղարկել նաև հին հասցէն և 40 կ. նամականիշ:

Կովկասից դուրս գտնվող անձերի և հիմնարկութիւնների յայտարարութիւնները բացառապէս ընդունվում են՝ Մոսկվայում—Центральная Контора Объявленій Торгов. Дома Л. и Э. Метцль и К-о, Мясницкая, д. Сытова, և նրա բաժանմունքներում—Պետերբուրգում՝ Морская, 11, Վարշավայում՝ Маршалковская, 130, Պարիզում՝ 8 Площадь Биржи.

Կովկասի Հայոց Բարեգործական Ընկ. Խորհուրդը

հրաւիրում է մեծարգոյ անդամներին Ընկերութեան

ՏԱՐԵԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻՆ,

որը տեղի է ունենալու շաբաթ, մայիսի 16-ին, երեկոյեան ժամը $7^1/_2$-ին Ընկ. սեփական շէնքում Աբաս-Աբադեան հրապ. № 7. (Абасъ-Абадская площ. с. д. № 7)

Ժողովի առարկաներն են՝

1) 1908 Թ. հաշւետուութեան քննութիւնը, վաւերացումը և վերստուգիչ յանձնաժողովի զեկուցումը:
2) Ս. Շահազիզի գրական ֆօնդի գործադրութեան եղանակի մասին:
3) Ընկ. ճիւղերի նախահաշիւների հաստատումը և նրանց գործունէութեան մասին:
4) Զեկուցումն պ. Մ. Զմշկեանի առաջարկութեան մասին:
5) Զեկուցումն նոր նուիրաբերած յատուկ գումարների մասին:
6) Ընկ. բարերարներ պ. պ. Ա. Մանթաշեանին և Տ. Աֆրիկեանին Ընկերութեանս պատուաւոր անդամ ընտրելու առաջարկութիւնը:
7) Խորհրդի 4 անդամի, 1 փոխանդամի և վերստուգիչ յանձնաժողովի 3 անդամի ընտրութիւնը:
8) Ընթացիկ հարցեր:

Ծանօթութիւն.—Ընկ. 1908 Թւի անդամներին խնդրվում է նորոգել իրանց անդամակցութիւնը: 1908 Թ. Տեղեկագիրը կարելի է ստանալ Ընկերութեան գրասենեակում:
(հ. ու.) (առ.) 427. 3—3

Մայիսի 20-ից մինչև յուլիսի 1-ը
Վ. Ա. ՎԵՐՄԻՇԵԱՆԻ
«ՁԵՌՔԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԴԱՍԱՐԱՆՆԵՐՈՒՄ»
Բացվում են երկու սեռի հասակաւոր անձերի համար կողովներ և բամբուկային իրեր հիւսելու դասընթացքներ՝ ինստրուկտոր Ստրշէնիցկու հսկողութեամբ: Պարապմունքները կը լինեն ամեն օր, առաւ. ժամը 9-ից մինչև 12-ը և ժամը $4^1/_2$-ից մինչև $6^1/_2$-ը երեկոյեան: Վեցշաբաթեայ դասընթացքի վճարն է 30 րուբ.: Ցանկացողները կարող են վաղօրօք գրվել, ամեն օր՝ ցեր. ժամը 4—6-ը (բացի կիրակի օրերից): Օտարաքաղաքացիները գրաւոր—Крузенштернская ул., № 10.
(առ.) 443. 1—1

ՄՕՏ ՕՐԵՐՍ
ԲԱՑՎՈՒՄ Է
Դվօրցօվայա փող., Վրաց Ազնուականութեան տան մէջ, ուր գտնվում էր Բանկօվսկի այգին,
ԱՅԳԻ
ՌԵՍՏՕՐԱՆ
«ԻԻԺԱՆԷ» Ընկ.
Այգում կը նուագէ Թիֆլիսի Արքունական Թատրօնի օպերային նուագախումբը պ. ԳԱԼԻԵՎԻ ղեկավարութեամբ՝ ցերեկով ժամը 2—4 և երեկ. ժ. 9—2 գիշերվայ:
(առ.) 451. 3—1

ԲԺՇԿԱՊԵՏ
Ա. ՔԱԹԱՆԵԱՆ
Մայիսի 15-ից ընդունում է հիւանդներ կովկասեան հանքային ջրերում:
ՊԵԱՏԻԳՕՐՍԿ, Վերինի Բուլվար, տ. Գիրէի, № 14. Пятигорскъ, Верхній Бульваръ № 14, д. Гирей.
(օ. մ.) (10 ա.) (10 վ.) 434. 20—2

ՏՐԱՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Քաղաքական աղմկալի դէպքերը հքացել են և տիրում է հանդարտութիւն: Գոնէ առերևոյթ ամենուրեք յայտարարված է խաղաղութիւն:

Բօսֆօրի ափերում վերականգնել է կարգը: Պարսկաստանում մարում է յուզմունքը և ազգաբնակութիւնը պատրաստվում է պարլամենտական ընտրութիւնների: Եւրոպական պետութիւնների ներկայացուցիչները իրանց ատեանում յայտնում են, որ միջազգային յարաբերութիւնները գոհացուցիչ են:

Եւ սակայն բոլորը զգում են, որ ամենուրեք տեղի են ունենում ուժեղ մաքառումներ և մրցութիւններ ազդեցութիւնների շրջաններ նուաճելու նպատակով և որ ամեն տեսակ միջոցներ են գործ դրվում օգտվելու հանգամանքներից և շահելու կարելին չափ մեծ առաւելութիւններ մրցակիցների հանդէպ:

Ներկան խաղաղ է, բայց ոչ ոք չէ հաւատում վաղվայ խաղաղութեան, ուստի իւրաքանչիւր պետութիւն հետամուտ է ապահովելու իր շահերը խոշոր Թիւրիմացութիւններ և վտանգներ ծագելու միջոցին:

Մերձաւոր Արևելքը ամենևին վստահութիւն չէ ներս շնչում պետութիւններին վաղվայ օրվայ համար: Իսկ միևնոյն ժամանակ եթէ ենթադրենք, որ կան նաև պետութիւններ, որոնք ամենևին չեն հոգում եւրոպական խաղաղութեան մասին, այլ գաղտնի կերպով խրախուսում են գժտութիւնները, որպէսզի ընդհանուր ժխորի մէջ վերցնեն որոշ շահ իրանց համար, այն ժամանակ բոլորովին պարզ կը լինի՝ թէ ինչու խաղաղութիւնը դեռ ևս խախուսիկ է և կարող է շուտ վտանգվել:

Լաւատեսները յամենայն դէպս յոյս են տածում, որ ժամանակաւոր խաղաղութիւնն էլ բարիք է և նրան պէտք է թանգ գնահատել այն հաւատով, թէ նա կը փոխարկվի աւելի հաստատուն խաղաղութեան:

Անկասկած սուր միջազգային խնդիրների բացակայութիւնը ինքն ըստ ինքեան մխիթարական երևոյթ է: Եւ ներկան գոհ է խաղաղասիրական այդ տրամադրութիւններից:

Ներկայ խաղաղութեան օրերում զանազան տեղերի սլաւօնական ներկայացուցիչների Պետերբուրգ գալը հետաքրքրում է հասարակութեան խաւերը: Եւ նա անշուշտ աւելի նշանաւոր երևոյթ է, քան սովորական հիւրագնացութիւնները ազգակից ժողովուրդների միջև:

Առհասարակ վերջին տարիներում սլաւօնական ազգերի մէջ ուժեղանում է մտերմութիւնը և զանազան պետութիւնների մէջ ապրող սլաւօնները ձեռք են մեկնում միմեանց ընդհանուր բարոյական շահերի և ցեղական միութեան անունով:

Առայժմ քաղաքական և միջազգային խնդիրներ չեն քննվում պաշտօնապէս սլաւօնական խորհրդակցութիւնների մէջ. բայց նախապատրաստվում են տրամադրութիւններ, որոնք ապագայում կարող են որոշ ազդեցիկ դեր խաղալ քաղաքագիտական ասպարէզում:

Ինչպէս յայտնի է՝ Բօսնիայի և նրա հետ կապված Սերբիայի, այլ և Չերնոգորիայի քաղաքական բաւարարութեան հարցը չը լուծվեց, այլ միայն յետաձգվեց մինչև աւելի բարեպատեհ ժամանակի: Չեխիայի ազգային իրաւունքների ընդարձակման խնդիրը ոչ միայն չէ թուլանում, այլ տարէ-տարի աւելի ու աւելի զարգանում է և խորանում: Թիւրքիայի կազմալուծման ուրուականը դարձրել է մակեդօնական և առհասարակ հարաւային սլաւօնական երկիրներին վերաբերեալ խնդիրները հերթական, որովհետև մեծ կարևորութիւն ունի այդ երկիրների ժառանգութեան և եւրոպական այս ու այն պետութեան հեգեմօնիայի խնդիրը:

Սլաւօնական խորհրդակցութիւնները խուսափում են քաղաքական դասաւորութիւնների խնդիրները քննելուց, և խելացի են վարվում. բայց նրանց ստեղծած տրամադրութիւնները դառնում են որոշ երևոյթներ, որոնց հետ պէտք է հաշիւներ ունենալ իրականութիւնը:

Իսկ եթէ մի օր բոլոր տրամադրութիւնները կը յանգեն ընդհանուր խաղաղութիւնը կատարելապէս պահելու և ապահովելու հաստատ ու անյողդողդ տրամադրութեան—դա կը լինէր խնդրի լաւագոյն լուծումը:

Ա. Քալանթար

ԹԻՒՐՔԻԱՅԻ ՇՈՒՐՋԸ

Կ. Պօլիս, 14 մայիսի

Այսօր կախաղան բարձրացրին 15 հոգու: (Հ. Գ.)

—

Կ. Պօլիս, 14 մայիսի

Ռէակցիօներների ձերբակալութիւնները գաւառներում շարունակվում են: Երէկ Նօվօ-Բազարում ձերբակալվեցին ռէակցիօն կոմիտէտի 24 անդամներ, Բրուսայում—28 ռէակցիօներներ:

«Օսմանիշէ Լլօյդը» մի խիստ յօդուած է տպել այն առիթով, որ ռուսները գրաւել են Թաւրիզը՝ Թիւրքիայի ուշադրութիւնը դարձնելով այն հանգամանքի վրա, որ Ռուսաստանը իբր ստորացնում է մահմեդական պետութիւնը:

Լոյս տեսաւ նոր օրաթերթ՝ «Իթթիհադ», որ լինելու է կաբինէտի պաշտօնական օրգանը: Առաջնորդող յօդուածում լրագիրը պաշտպանում է կաբինէտի այն որոշումը, որի համաձայն համաձայնութիւն է կապվելու Իմամ-Եահեայի հետ Եմէնի կառավարութեան վերաբերութեամբ:

Տեղս հասաւ հայ հոգևորական պատգամաւորութիւնը, որ Իզմիրլեան Կաթողիկոսին ուղեկցելու է Պետերբուրգ:

Այն հանգամանքը, որ Բօլգարիան չէ արձակում իր պահեստի զինուորներին, մեկնում են իբրև սպառնալիք Թիւրքիային, որպէսզի երկաթուղային բանակցութիւնները շուտով աւարտվեն: Թիւրքաց լրագիրները գրգռված տօնով պահանջում են վերացնել այդ միջոցը, նախազգուշացնելով Բօլգարիային, որ Թիւրքիայի խաղաղասիրութիւնն ու համբերութիւնը սպառվում են: (Հ. Գ.)

—

Կ. Պօլսի լրագիրները հաղորդում են, որ Բ. Դուռը պահանջել է անգլիական դեսպանատնից, որ Ադանայի և Մէրսինի անգլիական հիւպատոսարաններում ապաստանած հնչակեաններին օսմ. կառավարութեան ձեռքը յանձնէ:

—

Կ. Պօլիս, 14 մայիսի

Պատգամաւորների պալատում երէկ քննվեց գործադուլների և բանւորական սինդիկատների օրէնքը: Մասնաժողովը քննել էր մինիստրական օրինագիծը, որ արգելում է սինդիկատներ կազմել, և առաջարկում էր սինդիկատները թոյլատրել: Այս վճռի դէմ խօսեց ներքին գործերի մինիստրը, համոզելով պալատին Թիւրքիայում սօցիալիզմ չը մացնել: Առևտրի մինիստրը առաջարկեց նախագիծը վերադարձնել մասնաժողովին մինիստրների հետ միասին նորից քննելու համար: Այս առաջարկութիւնն ընդունվեց:

Յետոյ քննվեց ալբանացիների պարագլուխ Իզմայիլ-Քէմալին և միւֆթիին զինուորական դատարանին յանձնելու խնդիրը: Բոլոր ալբանացիները և հայազգի Զօհրապը պաշտպանեցին Իզմայիլին: Երկուսի մեղքի ապացոյցները պակասաւոր համարվեցին: Հարցը սակայն յետաձգվեց մինչև նոր ապացոյցներ ներկայացնելը այն մասին, թէ երկու պատգամաւորները ետանդուն մասնակցութիւն են ցոյց տուել մարտի 31-ի յեղաշրջմանը: (Հ. Գ.)

—

Յոյները, շատ անբաւական են զինուորագրութեան հարցի առիթով: Նրանք պահանջում են, որ յունաց լեզուն միևնոյն արտօնութիւնները վայելէ, ինչ թիւրքերէնը. պահանջում են նոյնպէս համալսարան բանալու իրաւունք և ընդհանուր ներկայացուցչութիւն: Թիւրք պատգամաւորներն այս բոլորին դէմ են: («Кс.»)

—

Մայիսի 8-ին Պետերբուրգի Թիւրքաց դեսպան Թուրխան փաշան ընդունեց մեր աշխատակցին, որին յայտնեց, որ Փոքր-Ասիայի ջարդերի մասին ամենալաւ լուսաբանող վկայութիւն կարող է ծառայել արտաքին գործոց մինիստր Րիֆաթ փաշայի հետևեալ հեռագիրը.

«Օսմանեան գահլիճի նիւթերի արձանագրութիւններից երևում է, թէ ներքին գործոց մինիստրը ապացուցեց, որ ոչ մի հիմք չունեն մամուլի մի մասի այն չարամիտ լուրերը, որ պնդում են իբր թէ կառավարութիւնը մեղադրում է հայերին և գրգռում թիւրքերին նրանց դէմ:

«Կառավարութիւնը ամենևին չէ ուզում մեղադրել հայերին: Կառավարութիւնը մնում է անկուսակցական և ոչ մի զանազանութիւն չէ դնում կայսրութեան հպատակների՝ օսմանցիներ են: Կառավարութիւնը խիստ հրաման է արձակել օգնելու վնասվածներին և վիրաւորներին: Տեղական իշխանութեան տրամադրութեան տակ է դրված 30,000 թիւրքական ոսկի (8 ր. 45 կ. է մի ոսկին): Վիրաւորվածներին տրված է բժշկական օգնութիւն և ուղարկված են վիրաբուժական գործիքներ: Ադանայի զինուորական դատարանը կը կատարէ իր պարտքը և մեղաւորները առանց ազգի և կրօնի խտրութեան կը կրեն իրանց պատիժը: Րիֆաթ»: («Рѣчь»)

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՇՈՒՐՋԸ

Թիֆլիսի պարսկահպատակների մէջ լուրեր են տարածված, որ Թէհրանը ընկել է յեղափոխականների և բախտիարների ձեռքը: Պաշտօնական հեռագիրները չեն ճշդում այդպիսի լուրերը, բայց անկասկած է, որ Թէհրանի շրջանում մտքերը և տրամադրութիւնները դեռ շատ անհանգիստ են:

—

Պետերբուրգ, 14 մայիսի

Կայսերական պարսկական միսսիան հաղորդում է, որ մի քանի լրագիրներում տպված այն տեղեկութիւնները, իբր Պարսկաստանում անկարգութիւնները դեռ շարունակվում են և որ մայրաքաղաքին վտանգ է սպառնում, բոլորովին անհիմն են:

Պաշտօնական տեղեկութիւնների համաձայն, Պարսկաստանի իբերի ներքին դրութիւնը բաւականաչափ լաւացել է: (Հ. Գ.)

—

Լօնդօն, 14 մայիսի

Ստատս-սեկրետար Մակկին-Նօնվուդը, պատասխանելով համայնքների պալատում հարցապնդման, յայտնեց, որ ռուս կառավարութիւնը վճռել է Պարսկաստանին 50—100 հազար ֆունտ աւանս տալ, քանի որ շահը ձեռնարկել է սահմանադրութիւնը վերականգնելուն: Աւանսը մտադրութիւն կայ ծախսել այն զօրքերի ռոճիկները տալու, որոնք պէտք է արձակել, և ուրիշ անհրաժեշտ բաների վրա: Բրիտանական կառավարութեան գոհունակութիւն է պատճառում այն, որ այդ աւանսը վնաս չի հասցնի պարսկական բարենորոգումների գործին և կը համապատասխանէ Անգլիայի ու Ռուսաստանի ընդհանուր ձգտման՝ պահպանելու Պարսկաստանում սահմանադրական ռէժիմը: (Հ. Գ.)

—

Թէհրան.—Քաղաքում տարածվում են թռուցիկներ, յայտարարելով որ շահը իրան օգնելու է հրաւիրում օտար պետութիւններին:

Ուրիշ թռուցիկներով շահը գահընկէց է յայտարարվում:

Շահը ինքնագիր նամակով հրաւիրում է մէջլիսի Եւրոպա փախած բոլոր անդամներին ու հասարակական գործիչներին վերադառնալ Թէհրան և մասնակցել ընտրութիւններին:

Շահի ու սիփէհդարի միջև վերջնական համաձայնութիւն է կայացել: Այդ առիթով հանդիսաւոր հրավառութիւն է պատրաստվում: Նահանգապետի ապարանքի առջև տեղի ունեցաւ մի միտինգ, որի ժամանակ ճառախօսները կոչ էին անում ժողովրդին մասնակցելու նոր պարլամենտի ընտրութիւններին:

Միւջահիդների և շահի միջև կայացած լիակատար համաձայնութիւնից յետոյ Պարսկաստանում գտնվող կովկասեան ֆէդայիների դրութիւնը, որոնց թիւը հարիւրից աւելի է ներկայումս, չափազանց կրիտիքական է դառնում: Բանակցութիւններ են տեղի ունենում նրանց բաւարարութիւն տալու համար: Նրանցից շատերը արդէն հեռացել են Ղազվինից, մնացեալներն էլ, երևի, շուտով կը հեռանան:

Արտաքին գործերի մինիստրի արած պաշտօնական հարցապնդմանը՝ Թիւրքական զօրքերը Ուրմիա մտնելու առիթով, Թիւրքական դեսպանը պատասխանել է՝ իր պետութեան այդ քայլը պատճառաբանելով Թիւրքահպատակների շահերի պաշտպանութեամբ, աւելացնելով, որ մինչև որ չը վերականգնվի լիակատար հանգստութիւն, Թիւրքական զօրքերը այնտեղից յետ չեն կանչվի:

Միևնոյն ժամանակ ցանկութիւն է յայտնել, որպէսզի Պարսկաստան հրաւիրվելիք եւրոպացիների թւում լինեն նաև Թիւրքիայի ներկայացուցիչները և որ միաժամանակ Թիւրքիան էլ մասնակցէ Պարսկաստանի վրա նշանակվելիք ֆինանսական վերահսկողութեան:

Նախորդ անգամ ինչպէս ասել էինք, գեներալ Սնարսկին 20,000 րուբլու պահանջ է արել Սաթթար-խանից, ասելով որ մինչև վճարելը նա իրաւունք չունենայ հեռանալ քաղաքից:

Սաթթար-խանը գեներալին պատասխանել է, որ քաղաքից դուրս գալու համար նա ոչ ոքից թոյլտուութիւն հարցնելու չէ: Եւ նոյն օրն էլ միւջահիդների զինված խմբով դուրս եկաւ քաղաքից ու շրջագայեց մօտակայքում: («Б.»)

—

Բաշտից գրում են «Кавк.» լրագրին, որ տեղական անջուման-միլլին դիմել է յեղափոխականներին պահանջելով յանձնել իրանց զէնքերը: Վերջիններս հրաժարվել են: Ասում են, որ Թաւրիզի յեղափոխականներն էլ չեն ուզում զինաթափ լինել: Զինաթափ անելու հարցը ներկայումս դժուար լուծելի խնդիր է դառել, որովհետև յեղափոխականները կառավարութեան այդ պահանջից ոչինչ բարեգուշակ բան չեն սպասում:

—

Ընթերցողներին յայտնի է Հեռագրական Գործակալութեան լուրից, որ գեներալ Սնարսկին տուգանել է Թաւրիզի ազգաբնակութեանը 10,000 թումանով, ռուս պահապան զինւորի՝ անյայտ մէկի ձեռքով վիրաւորվելուն համար: Այս տուգանման միջնադէպը խոր տպաւորութիւն է թողել պարսիկների վրա: Ահա թէ ինչ են հեռագրում միշտ կոռեկտ և կառավարութեան բերան համարվող «Թայմսին».

«Թաւրիզից հաղորդում են, որ ռուս զօրքի պահանջը, վարձատրել վիրաւոր զինուորին, ազգաբնակութիւն ընդունեց շատ անախորժ կերպով: Գուցէ ցանկալի լինէր, որ Պետերբուրգից ներշնչէին գեներալ Սնարսկուն աւելի մեղմ գործելակերպ, որ աւելի շուտ կը հասցնէր անգլօ-ռուսական պայմանագրի գլխաւոր նպատակին, շահի կողմնակիցներին և սահմանադրականներին համաձայնութեան»:

«Рѣчь»-ը առաջ բերելով այս տեղեկութիւնը աւելացնում է, որ անգլիական անկաշառ մամուլը, միշտ լաւատեղեակ և օտար

երկիրների գործերին, քիչ տեղեկութիւններ է տալիս ռուսական արշաւանքի մասին, պինդ յիշելով որ Անգլիան տուել է իր համաձայնութիւնը այդ արշաւախումբը ուղարկելուն:

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

—

«Слово» լրագրի մէջ կարդում ենք.

Չը նայած որ Փոքր-Ասիայի վիլայէթներում կարգուկանոնը և հանգըստութիւնը վերականգնված է, այնուամենայնիւ Թիւրքահայերը երկիւղ են կրում նոր ջարդերից և, եւրոպական մամուլի տեղեկութիւններին նայած, աշխատում են, որպէսզի Ռուսաստանը նրանց իր հովանաւորութեան տակ առնէ:

Հէնց այդ նպատակով էլ ղեկավար շրջաններում միջնորդութիւն յարուցանելու Պետերբուրգ է գալիս Կ. Պօլսից նորընտիր Հայոց Կաթողիկոսը, որ վերջին օրերը յաճախ տեսակցել ու խօսակցել է Կ. Պօլսի ռուսաց դեսպանի հետ:

—

Ինչպէս հաղորդել էինք սրանից մի քանի օր առաջ, առաջին Պետական Դումայի անդամ Ի. Րամիշվիլուն ուղարկեցին Աստրախանի նահանգը 3 տարով: Այժմ մայրաքաղաքի թերթերը հաղորդում են, որ յիշեալ որոշումը հետեւանք է եղել այժմեան Դումայի պատգամաւորներ Աջէմեանի և Բօբեանսկու՝ ներքին գործերի մինիստրի առաջ յարուցած միջնորդութեան:

—

«Баку» լրագրի մէջ կարդում ենք հետեւեալը.

Աչքի առաջ ունենալով այն դժուարութիւնը, որ զանազան և բազմաթիւ անձանց անյարմար է հարցաքննութեան համար Նովօչերկասկ ուղարկել «Դաշնակցութեան» գործի առիթով, ինչպէս լսում ենք, խնդրամատոյց են եղել, որ հարցաքննութիւնը Թիֆլիսում կատարվի: Եւ ինչպէս երեւում է, յոյս կայ, որ այս խնդիրը յարգվի և այս նպատակով առանձին քննիչ ուղարկվի Թիֆլիս:

—

Ռուս ժողովրդի միութեան պարագլուխների գործունէութեան առիթով կատարված վերջին մերկացումները և Պետական Դումայում արված հարցապնդումը ըէակցիօն շրջաններում ճնշող տպաւորութիւն ու լքումն

Ժամանակաւորապէս ընդհատված են ըէակցիօն սալօններում խորհրդակցութիւնները:

Պօլտաւայի հանդէսին, ինչպէս յայտնի է, ռուս ժողովրդի միութիւնը ուզում էր մի տեսակ ցոյցի բնաւորութիւն տալ, բայց այդ բոլորը այժմից արդէն անաջողութեան է հանդիպում:

—

Արտաքին գործերի մինիստրութեան մօտիկ շրջաններում ճնշող տպաւորութիւն է թողնում աւստրիական լրագիրների այն տարածած լուրը՝ թէ Աւստրիայի ու Եապօնիայի միջև պատերազմական դաշինք է կապվում, որի համաձայն Եապօնիան պարտաւորութիւն է յանձն առնում անմիջապէս պատերազմ յայտարարել Ռուսաստանի դէմ՝ վերջինիս Աւստրիայի հետ ընդհարվելու դէպքում: Ինքնըստինքեան հասկանալի է, որ պաշտօնապէս այդ մասին Պետերբուրգում ոչինչ յայտնի չէ և, ինչպէս հաղորդում են, անտեղեակ է նաև Սենտ-Ջէմի կաբինէտը: Հարկաւոր է արձանագրել, որ մեր քաղաքականութեան ղեկավարներին մօտիկ կանգնած անձինք կասկածում են, որ պատերազմական դաշինքը կատարված փաստ լինի, այնուամենայնիւ այդ դիտաւորութեան իրագործումը ինչպէս Վիեննայում, այնպէս և Տօկիօյում հաւանական է համարվում: Ցամենայն դէպս, այստեղ այն կարծիքն է տիրում, որ աւստրո-եապօնական դաշինք կայացնելու առաջին հետեւանքը կը լինի անգլօ-եապօնական միութեան ոչնչացումը: («Р. С.»)

—

Վ ի ե ն ն ա.—Հռոմից հեռագրում են, որ աւստրո-ունգարական կառավարութիւնը մերժել է իտալական կառավարութեան առաջարկը՝ պաշտօնապէս մասնակցելու ի պատիւ Իտալիայի միութեան 50-ամեակի կայանալիք 1911 թւի միջազգային ցուցահանդէսին: («Р. С.»)

—

Պ ա ր ի զ.— Դիպլօմատիկան շրջաններում յամառ լուր է պտտում, որ Եապօնիայի և Թիւրքիայի միջև դաշինք է կայացվում: («Р. С.»)

—

Լօնդօն, 14 մայիսի

Համայնքների պալատի երէկվայ երեկոյեան նիստում պատգամաւոր Կրէգ պալատի ուշադրութիւնը հրաւիրեց այն հանգամանքի վրա, որ կաբինէտի զանազան անդամները զանազան կերպով են բացատրում երկրի ծովային պաշտպանութիւնը, և առաջարկեց մի այնպիսի բանաձև կայացնել, որով պալատը անհանգըստութիւն է յայտնում 1908 թ. նոյեմբերի 12-ին և 23-ին Ասկվիտի պարզած սիստեմը ամեն տեսակ փոփոխութեան ենթարկելու առիթով: Հիմնաւորելով իր առաջարկութիւնը, Կրէգը պահանջեց բացատրութիւններ տալ՝ թէ մտնում են, արդեօք, Միացեալ-Նահանգները Ասկվիտի մատնանշած երկու մեծ պետութիւնների թւում:

Ասկվիտը պատասխանեց, որ այժմեան րոպէի գործնական պլանների համար հարցը ներկայանում է զուտ ակադեմիական, որովհետև ինչ տեսակ էլ որ երկու մեծ պետութիւններ վերցնէք, նրանց միացեալ ակտիվ ոյժերը Անգլիայի վերաբերութեամբ շատ հեռու կը մնան մեր պաշտպանողական ոյժերից: Մենք պէտք է աչքի առաջ ունենանք որոշ նպատակ՝ ապահովել Անգլիային բոլոր հնարաւոր չափով և ամեն տեսակ վտանգների առաջ, լիակատար տիրապետու- նել ամեն մի փորձ ընդհատելու մեր առեւտուրը պետութեան որեւէ մասում: Այս նպատակի վերաբերութեամբ ոչ մի տարբերութիւն չը կայ հայեացքների մէջ: Ամենակարեւորը մեր ափերի ապահովութեան խնդիրն է: Միացեալ-Նահանգները, չընայած որ գրաւում են երկրորդ տեղը ծովային պետութիւնների մէջ, չեն կարող այդ պատճառով էլ ճանաչվել իբրև երկու մեծ պետութիւններ, որոնց ոյժերի մակերեւոյթը պէտք է գերակշռէ:

Վիճաբանութիւններին մասնակցեց պահպանողական Լի Կօլլինսը, որ առաջարկեց վստահութիւն յայտնել կաբինէտին:

Կրէգի բանաձևը 370 ձայնով ընդդէմ 114-ի մերժվեց, Կօլլինսի բանաձևը ընդունվեց 272 ձայնով: (Հ. Գ.)

Նիւ-Եորկ, 14 մայիսի

Գայիտից ստացված հեռագրական տեղեկութիւնների համաձայն, Սան-Դօմինգօյի կառավարութիւնը եռանդուն միջոցներ է ձեռք առնում յեղափոխականների դէմ: Կառավարական զօրքերը մայիսի 10-ին գնդակահարեցին Սանտանը: Երկու կողմերն էլ խոշոր վնասներ ունեցան: Յեղափոխականները դուրս քշվեցին գրաւած դիրքերից: (Հ. Գ.)

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԸ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆՈՒՄ ԵՒ ՓՈՔՐ-ԱՍԻԱՅՈՒՄ

—

«Թայմզի» Թէհրանի թղթակիցը հաղորդում է իր լրագրին. «Պարսիկները առանց կուսակցութիւնների խտրութեան չափազանց գրգռված են ռուսական զօրքը Թաւրիզ մտնելու դէմ: Դրանումն է կայանում Պարսկաստանի իրերի ներկայ դրութեան դժուարութիւններից մէկը: Նացիօնալիստները կասկածում են շահի վրա, որ նա է ռուսական զօրքերը կանչել: Վիճաբանել պարսիկների հետ և համոզել նրանց բոլորովին անօգուտ է, որովհետև ազգաբնակութեան բոլոր խաւերում տարածված է այն համոզմունքը՝ թէ Ռուսաստանը շահասիրական դիտումներով է ղեկավարվում Պարսկաստանի վերաբերմամբ: Ռուսաստանի բոլորովին պարզ ու աներկբայելի յայտարարութիւնը, թէ զօրքերը յետ կը կանչվեն՝ հէնց որ կարգը կը վերականգնվի ու վտանգը օտարերկրացիների համար կը չքանայ, ոչ մի հաւատ չէ ներշնչում, քանի որ զօրքերը դեռ գտնվում են այստեղ»:

Պարսկական գործերին նւիրված իր առաջնորդող յօդւածում «Թայմզը» լռութեամբ է անցնում Թէհրանի իր թղթակցի հաղորդած այդ տեղեկութիւնը: Մենք արդէն արձանագրեցինք, որ արտաքին քաղաքականութեան հարցերում անգլիական մամուլի ազդեցիկ մասը աշխատում է որքան կարելի է քիչ և աւելի քաղաքավարի կերպով շօշափել ռուսական զօրքերը Պարսկաստանում պահելու հարցը:

Բայց հէնց այդ հանգամանքն էլ վկայում է, որ Թաւրիզը ռուսների կողմից օկկուպացիա անելը ռուս-անգլիական յարաբերութիւնների մէջ ամենափափկանկատ կէտն է: Պարսկական կասկածները Ռուսաստանի շահասիրական դիտաւորութիւնների մասին հազիւ թէ չէ ընդունվում Անգլիայում, սակայն անգլիական մամուլը առայժմ լռում է սպասելով նրա վարմունքներին:

Այդպիսի վարմունքներն են, որ յանձնարարում է յամառ կերպով «Нов. Вр.»-ի Թէհրանի թղթակիցը: Նա պահանջում է, որպէսզի առանց ուշացնելու նոր զօրամաս ուղարկել Թէհրանը գրաւելու համար: Զինված յեղափոխականները առաջ են քաշում իրանց ոյժերը Թէհրանի վրա, իսկ Թէհրանեան ազգաբնակութեան մէջ շահը ոչ համակրութիւն է վայելում և ոչ էլ վստահութիւն, և հազիւ թէ նա կարող էլ լինի յոյս դնել իր սեփական զօրքերի վրա: Մի խօսքով շահի բանը վատ են գնում: Ակներև չէ՞, արդեօք, որ անհրաժեշտ է շտապել նրան օգնութիւն հասնել, առանց մի րոպէ անգամ կորցնելու: Ռուսական հովանաւորութիւնը պարսից շահի ու Նրա երկրի վրա տարածելու հետ միաժամանակ, լրագիրներում լուրեր են տարածվում նաև ռուսական հովանաւորութիւնը Թիւրքա-Հայաստանի վրա տարածելու մասին: Այդ առաջարկի նախաձեռնութիւնը իբրև թէ բխում է հայոց կաթողիկոսից: Կովկասեան հայ ինտելիգենցիայի շրջանում կատարվող կալանաւորութիւնները շատ աջող կերպով զուգորդվեցին այդ առաջարկի հետ, որպէսզի նրա համար կենդանի գնահատութիւն և իլլիւստրացիա ծառայեն: Հայկական վերջին կոտորածը Ադանայում, արդարև, Եւրոպայի առաջ դրեց հայ ազգաբնակութեան պաշտպանութեան հարցը: Ֆրանսիական պալատում այդ հարցը հետաքրքրական վիճաբանութիւնների առարկայ եղաւ: Դատելով, սակայն, ֆրանսիական արտաքին գործերի մինիստրի արած յայտարարութեան հիման վրա, Եւրոպան վստահանում է թիւրքական նոր ըէժիմին աւելի, քան... թէկուզ ռուսական նոր ըէժիմին: Իսկ ինչ վերաբերում է ռուսական հին ըէժիմին, բաւական է միայն յիշենք Թիւրքիայում տեղի ունեցած հայկական կոտորածները, որ ընդարձակ չափով կազմակերպեց Աբդիւլ-Համիդը 1897 թւին և այն ժամանակվայ պաշտօնական Ռուսաստանի վերաբերմունքը՝ ի դէմս Լօբանով-Րօստօվսկու և Պօբէդօնօսցեւի՝ այդ արիւնառութեանը: («Слово»)

ԱՐՁԱԳԱՆՔՆԵՐ ԹԻՒՐՔԱՀԱՅԱՍՏԱՆԻՑ

—

Երզրում, 10 մայիսի

Ամսիս 4-ին տեղիս ֆրանսիական հիւպատոսը Կարսի վրայով մեկնեց իր հայրենիքը: Նա 2—3 ամսից վերադառնալու է իր պաշտօնատեղին: Տեղիս հայերը, որ երախտագիտական զգացմունքներով էին համակված դէպի յիշեալ հիւպատոսը, որովհետև նա մէկն եղաւ այն ակներև փրկիչներից, որոնք ազատեցին Երզրումի հայութիւնը ապրիլի սկզբին սարքվելիք կոտորածից (կոտորածի հրամանն արդէն Ըլըզըզից հեռագրով հաղորդված էր տեղիս այն ժամանակի կօմէնդանտ Եուսուֆ փաշային, բայց շնորհիւ մեր պօստ-հեռագրատան տեսչի, որ, ի դէպ է ասել, ազատամիտ թիւրքերից է, գաղտնապահութեան՝ հեռագրի մասին չը հաղորդվեց կօմէնդանտին և այդպիսով մենք ազատվեցինք ստոյգ կոտորածից),— առիթից օգտվելով պատշաճաւոր պատիւ տուին նրան: Կարմիր վանքում, որը հիւպատոսի ճանապարհի վրա էր ընկած, հայերը մի ճոխ սեղանով պատւեցին նրան: Սեղանին ներկայ էին տեղիս առաջնորդը և այլ երեւելիներ, որոնք տեղիս հայ հասարակութեան երախտագիտական զգացմունքները յայտնեցին հիւպատոսին:

Այստեղ հեռագիր ստացվեց Կ. Պօլսից, թէ քաղաքիս նախկին կօմէնդանտ Եուսուֆ փաշան, որ ներկայումս Կ. Պօլսումն է, պէտք է դատվի զինւորական դատարանով:

Շաւարշ

ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ ՄԵԿՆԵԼԷ ԱՌԱՋ

—

Կ. Պօլիս, 6 մայիսի

Երէկ, իրիկուան վերջին ժամուն, կը վաջեմ գտնելու Իզմիրլեանը իր տանը մէջ: Ցոգնած է, այլ ուրախ տրամադրութիւններու մէջ:

Նոյն օրը իրեն այցելու ունեցած էր ռուսական օրագիրներու թղթակիցներ: Մանրամասնութեանց մէջ մտնելու իրաւունք չեմ տար ինծի, ու ինչ որ ակներև էր, սա է թէ թղթակիցները շատ հաճելի տեսակցութիւն ունեցած էին նորին սրբութեանը հետ:

Իր պաշտօնական այցելուն եղած էր, դարձեալ նոյն օրը, ռուսական դեսպանը՝ պ. Զինովիեւ, որ երկու օր առաջ հաղորդած էր իր դիտաւորութիւնը և օր ու ժամ առած որոշակի: Տեսակցութիւնը շատ մտերմական եղած է:

Իզմիրլեան այն կարգի անձնաւորութիւններէ է, որոնք անկեղծութեան արտայայտութիւնը կը ցոլացնեն իրենց խօսքերովն ու շարժուածքովը: Ու երբ իր այցելուն ունի անկեղծութեան, ուղղամտութեան ըմբռնումը, չի կրնար չհամակրիլ իրեն:

Կարծեմ նոյնը տեղի ունեցած է դեսպանին ու նորին սրբութեանը մէջ: Հաւանական կենթադրեմ, թէ համառօտ կերպով խօսքեր անցած ըլլան օրուան մեծ հարցերու—կոտորածներու—և այն ուղղութեանը մասին, որով կըմբռնէ Իզմիրլեանը իր հայրապետական պաշտօնի պարտականութիւնը թէ իբրև հպատակ վեհափառ Ցարին, թէ իբրև պատրիարք Էջմիածնի և թէ իբրև կաթողիկոս ամենայն հայոց: Տարակոյս չունիմ թէ պէտք է յայտնած ըլլայ, որ ինքը, իբրև հպատակ Ցարին, խօսքով ու գործքով կը մնայ միշտ անբասիր անհատականութիւն մը, ճշմարտելով իր վրայ թէ գիտէ «կայսրը՝ կայսեր տալ»: Իբրև պատրիարք Էջմիածնի, կառաջնորդուի օրէնքէ մը. սիրով կը խմբէ իր բոլորտիքը միաբանական տարրը, կիշխէ օրէնքին ուժովը ու կը ստեղծէ հոգևոր կեանք մը՝ իր վերին օժանդակութիւնը տալով դպրոցի, շինութեանց, կալուածային մշակութեանց հարցերու: Իսկ իբրև կաթողիկոս՝ անշուշտ կըլլայ հաւատարիմ աւանդապահը մեր եկեղեցական ընդհանուր իրաւունքներու, իր ցիրուցան հօտին սիրտն ու հոգին կը դարձնէ Լուսաւորչի, Ներսէսի, Սահակ Պարթևի հայրապետական աթոռը, որ լոյս տուած է ժողովրդային խաւերու, իր գոյութեանը մէջ պահած է հանրական իրաւունքները, միշտ տրամադիր առաջադիմական ուղղութեան՝ հիմնուած աւետարանի լուսաւոր սկզբունքներու և հայեացքներու վրայ, «Աստուծոյն՝ Աստուծոյ տալու»:

Ու այդ ամենուն մէջ ինքը կը մնայ բարձր դէմք մը, իր պաշտօնի պարտականութեանցը մէջ, առանց խոտորելու աջ կամ ահեակ, առանց ազդուելու կուսակցական նեղմիտ հայեացքներէ:

Իր ուղևորութիւնը դէպի Պետերբուրգ տեղի պիտի ունենայ մայիսի վերջերը: Ինքը կը յուսայ, որ, եթէ վայելէ իր հայրապետական իրաւունքները, պիտի կարենայ իր բարերար ազդեցութիւնը գործ դնել՝ պարզելու այն մթութիւնները, որոնք կախ ինկած են կովկասեան հայութեան վրայ:

Գրած է երեսփոխանական ժողով ատենապետին՝ փութացնել տալու Երուսաղէմի քննիչ մասնախումբին գործը, փափագելով, մեկնելէ առաջ, ներկայ գտնուիլ այդ հարցի ստացած վերջնական ձևին:

Տագնապալի՜ հարց. տարիներով քննութեան նիւթ եղած է. Օրմանեան, իր կարկառուն վարչութիւններովը, շարունակ զբաղված է ատով, ուժ, ժամանակ, ազդեցութիւն, դրամ վատնելով. թերթերը թեր ու դէմ բաժնուած, ծեծած են այդ հարցը, հաւասար ուժերով, հաւասար փաստերով կռուած են իրար դէմ, ու տակաւին այսօր ամբաստանեալ ու ամբաստանող միևնոյն իրաւունքը ունին:

Իզմիրլեանի ներկայութիւնը, վերջնական հաշուեքննութեան ատեն, կրնայ ունենալ իր օգտակարութիւնը, որովհետև ինքը տարիներով ականատես եղած է այն ամեն մեքենայութեանց, որոնք Ս. Յակոբի վանքին մէջ շարժած են կուսակցութեանց ձեռ-

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԲՈՍՖՈՐԻ ԱՓԵՐԻՑ

—

Մահապատիժները և տիրող տրամադրութիւնը

Կ. Պօլիս, 26 ապրիլի

Զինւորական ատեանը սկսել է արդէն իր մահաշշուկ գործը:

Մայրաքաղաքի մի քանի մասերում՝ Կարաքէօյի կամուրջի Ստամբուլի կողմում, Այա-Սօֆիայի և Սուլթան Բայազիտի հրապարակներում կախաղան են բարձրացված 13 հոգի:

Ես տեսայ կախված 3 հոգուն Ստամբուլի կողմում այն րոպէին, երբ վայր էին առնում նրանց: Օ՜, սարսափելի տեսարանը: Որքան որ էլ մարդասպաններ, աններելի չարագործներ լինէին այդ ողորմելիները, տեսքը իմ մէջ զարթեցրեց սարսափ և զայրոյթ: Սարսափ ու զայրոյթ ո՛չ թէ դէպի կախվողները, այլ դէպի մահվան պատիժը: Ինձ թւաց, որ դա յաղթանակն էր ո՛չ թէ կախողների, այլ կախվողների: Ինձ թւաց, որ վերջինները աւելի ուժեղ են, քան առաջինները, որովհետև կախողները վախենալով կախվողների գոյութիւնից՝ ուրիշ ճար չէին գտել, եթէ ոչ բռնի ոյժով դատապարտել նրանց ոչնչացման...

Ասում էին, թէ մահվան պատիժը գործադրվում էր իբրև օրինակ այլոց: Ասում էին, թէ ամբոխը կը սարսափի կախաղանից ու կը զգաստանայ...

Բայց ես դիտեցի ուշադրութեամբ աւելի հաւաքվող բազմութեան, քան կախվածների դէմքերը: Ի՞նչ զգացում էր նկարված՝ դժուար է բացատրել: Ամեն ինչ կար. սարսափ, զայրոյթ, նողկանք, արգահատանք:

Եւ սակայն այդ զգացմունքները փոփոխական են, ինչպէս նրանց ծնունդ տուող շարժառիթները: Սարսափը, եթէ հաստատենք մահվան պատժի սիրահարների թէզիսը և ասենք, որ կախաղանը սարսափահար է անում ամբոխին, րօպէական տպաւորութիւն է՝ ինչպէս ամեն յուզում: Նա մնայուն ու հետապնդող չէ, ինչպէս գաղափարը, ինչպէս ձգտումը դէպի մի իդէալ: Հետևաբար՝ սխալվում են մահվան պատժի կողմնակիցները, երբ կարծում են, թէ րօպէական մի յուզում կարող է օրերի ու տարիների ընթացքում ղեկավարը լինել անհատի գործունէութեան: Այս րօպէին կախաղանի տեսքից սարսափահար եղող ամբոխը՝ մի ժամ յետոյ կարող է ոգևորութեան գագաթնակէտին հասնել՝ գործելու այն արարքը, որ պատժվեց մահով:

Ուզում եմ ասել, որ յուզմունքներն ու զգացմունքների բռնկումները անկարող են վարել անհատի գործունէութիւնը: Դրա համար անհրաժեշտ են աւելի տևական, աւելի ուժեղ գործօններ, գաղափարներ, իդէալներ:

Եւ յօրինակ այլոց մահվան պատիժը մի ցաւալի, հսկայական թիւրիմացութիւն է:

Եւ յետոյ՝ մահվան պատիժը չէ ծնեցնում անհրաժեշտօրէն սարսափ, այլ զայրոյթ նրա գործադրողների դէմ և արգահատանք՝ դէպի ենթակաները:

Ապացոյց՝ այն փոքրիկ միջադէպը, որին հանդիպատես եղայ:

Կանգնած տեղիցս երկու քայլ հեռաւորութեամբ, բազմութեան մէջ առաջ եկաւ իրարանցում: Յետ դարձայ իմանալու համար, թէ ինչ էր պատահել: Մէկը կպցրեց մի շառաչող ապտակ իր կողքին կեցող մի պարոնի, բաց երեսին, թիւրքի: Ապտակը ուտողը փորձեց խակոյն սպրդվել բազմութեան մէջ, բայց յարձակվողը, մի րօպէ վարանումից յետոյ, խոյացաւ նրա վրա և բռնելով նրա օձիքից՝ յիշոցներով քաշեց տարաւ դէպի այն կողմը, ուր կանգնել էին կախվածներին հսկելու պաշտօն ունեցող զինւորները, ոստիկաններն ու օֆիցերները:

Գիտէ՞ք ո՞վ էր ապտակ ուտողը. մէկը՝ որ արգահատանք էր յայտնել կախվածների համար... Եւ ես համոզված եմ, որ շատեր կային նոյն հոգեկան դրութեան տէր, բայց խուսափելու համար անխուսափելի ապտակից ու բռնութիւնից՝ խոհեմութիւն էին համարում լռել:

Եւ պէտք է անմիջապէս նկատեմ, որ Թիւրքիայի վերածնութեան գործաւորները, եթէ մահվան պատժի գործադրութեան վրա են դրել միայն իրանց յոյսը, չարաչար սխալվում են:

Րէակցիօն ամբոխը փոխանակ զգաստանալու գրգռվեց: Հաստատապէս կարելի է ասել, որ խուժանը, տգէտ, անգիտակից մասսան, դժգոհ է ըէպրէսիաներից: Նա համարում է կախվածներին «նահատակներ»: Գուցէ ըէպրէսիաները անհրաժեշտ են, ի հարկէ իմ խօսքը մահվան պատժի մասին չէ: Բայց անհրաժեշտ են, հրամայօրէն անհրաժեշտ այլ միջոցներ: Պէտք է մօտենալ մասսային ո՛չ թէ սարսափի զէնքերով, այլ լուսաւորութեան ջահերով: Պէտք է բարձրացնել նրա ինչպէս մտաւոր-բարոյական, նոյնպէս նիւթական-տնտեսական կացութիւնը: Այդ մասսան աղքատ է, թշուառ: Ապրում է տնտեսական յարատև կրիզիսի մէջ: Ազատութիւնը, սահմանադրական ըէժիմը, շօշափելի դարման չը բերեց նրա աղաղակող կարիքներին: Եւ նա մի՛տ է քաշում համիդեան ըէժիմի ետևից, որովհետև գոնէ այդ արիւնկզակ բռնակալի օրով, որպէս տիրող ցեղի ներկայացուցիչ, առաւելութիւններ էր վայելում ռայեաների վրա, պարբերաբար կոտորում նրան՝ թալանելու համար: Եւ հէնց դրա համար է, որ կոտորածների անբաժան ընկերներն են կողոպուտն ու թալանը: Եւ դրա համար է, որ այնքան քաղցր են ու գրաւիչ՝ արիւնի ու աւերի վայրագ տեսարաններն այդ որքան զարշելի, նոյնքան ողորմելի արարածների սրտին:

Եւ, դժբաղդաբար, Թիւրք մասսան պիտի շարունակէ իր ահաւոր աւանդութիւնները՝ քանի չարիքը չի դարմանվի իր արմատից: Սահմանադրական ըէժիմը, եթէ չը տարուբերվի յետադիմական վտանգաւոր փորձերի մէջ, եթէ չը մատնվի անիշխանութեան, ինչպէս վերջին շաբաթներում և այժմ, անկասկած կը զսպէ քաղցած գայլերի վոհմակը: Սահմանադրական ըէժիմը չի որդեգրի, այո, անկասկած, համիդեան քաղաքականութիւնը Թիւրք խուժանի հանդէպ: Բայց այլ է արթուն հսկել հօտի վրա, որ սովալլուկ գազանները չը փարատեն նրան, այլ՝ անվտանգ դարձնել գայլերին, կերակրելով նրանց...

Այն ձևով, որով գնում է այս տանջված երկրի վերածնութեան գործը, բացի յոռետեսութիւնից ո՛չ մի զգացում չէ թելադրում: Պարլամենտը, այդ վերածնութեան առանցքը, կազմված, մեծ մասամբ, ամբոխից, ցոյց է տալիս սնանկութեան նշաններ:

Նա քննում ու քուէարկում է այս րոպէիս սահմանադրական ազատութիւնների հիմնաքարը՝ ժողովների և մամուլի օրէնքները:

Ընդհասարակ՝ ամբողջ պարլամենտի վրայով անցնում է յետադիմական մի հզօր շունչ: «Ժողովրդի ներկայացուցիչները» աւելի պահպանողական են, քան բիւրոկրատները: Պետական խորհրդի կողմից մշակված այդ օրէնքների մէջ մտցնում են իրանք՝ պատգամաւորները... սեղմումներ: Եւ սա զարմանալի չէ այնքան, որովհետև ժողովրդական ներկայացուցչի աթոռը գրաւել են ահագին քանակութեամբ փաթթոցաւորներ: Այդ մարդիկ, իրանց բնութեամբ արդէն պահպանողականներ, շարիաթական քաջագործութիւնից յետոյ, կարծես, չեն էլ շպրտել իրանց «ազատականի» դիմակը: Նրանք զգում են, և իրաւամբ, որ յանուն շարիաթի փորձված յեղաշրջումը խարանելու է և՛ իրանց կաշին, որպէս հոգևորականի, շարիաթի հետ կապված պաշտօնեայի: Նրանք զգում են, որ սահմանադրութիւնը տապալելու այդ փորձը, բաց արած լինելով կոյրերի աչքը, շղթայազերծել է հոգևորականների դէմ մի բուռն հալածանք, որի հանդէպ պարտաւոր են վերջապէս դիրք բռնել: Որովհետև չեն կարող ժխտել ու դաւաճանել իրանց կոչումը—քանի որ նրանց երեսփոխանութիւնը ցկեանս չէ իրանց հացը ապահոված—կամայ ակամայ պէտք է անցնեն, և անցնում են, շարիաթականների կողմը: Միայն զգուշութեամբ:

Եւ ահա ականատես ենք լինում «ազատական» փաթթոցաւորների զարմանալի հոգեփոխութեան, աւելի ճիշդը՝ դիմափոխութեան...

Միւս պատճառը ո՛չ նուազ տրամաբանական է: Իշխանութեան ղեկը գտնվում է իթթիհադականների ձեռքում: Նրանք գիտեն, որ օրէնքները մշակվում են, գոնէ բաւական երկար ժամանակների համար, իրանց դէմ. այսինքն թէ՝ որքան ազատամիտ ու լայն լինեն ժողովների և մամուլի օրէնքները, նրանցից պէտք է օգտվեն իրանց հակառակորդները: Հետևաբար ուրախութեամբ գործ են ածում մկրատը: Եւ այսպէս, ազատութեան պարտէզում, տնկված զինւորական սուրով ու սուինով, մահ են գալիս ծաղիկները...

Այդ պարտէզ օգտաւէտ կը լինի՞ ժողովրդին:

Միայն այն դէպքում, երբ ժողովուրդը, գիտակցելով, կը պահպանէ նրան ճագարների աւերումներից, աւելի լաւ մշակելու, աւելի ուռճացնելու, բարգաւաճեցնելու համար...

Arago

[illegible]

ԹՈՒՐՔԻԱՆ ՅԵՂԱՇՐՋՈՒՄԻՑ ՅԵՏՈ *)

Կ. Պոլիս, 28 ապրիլի

Կ. Պոլսում պաշարման դրութիւնը յայտարարելուց յետոյ [illegible] զինուորական դատարան ու նրա մօտ երեք քննիչ մասնաժողովներ։ Շուտով ակնյայտ եղաւ, որ մէկ դատարան չի բաւի այն բազմաթիւ գործերի համար, որոնք կապ ունեն մարտի 31-ի անցքերի հետ, և հիմնւեց մի երկրորդ դատարան՝ նոր քննչական բաժանմունքներով։ Մէկ դատարան էլ նշանակւեց Կ. Պոլսի ասիական ափի համար։ Վերջին լուրերին նայած՝ պաշարման դրութիւն է յայտարարւել, զինուորական դատարաններով հանդերձ, ջարդերից վնասւած վայրերում՝ Էրզրումի, Ադանայի վիլայէթներում և Հիւսիսային Սիրիայում։

Այդպիսով արեան հոսումը առատ կը լինի։ Որքան մահավճիռներ են դուրս բերւած մինչև օրս՝ անյայտ է. գաւառացի դատապարտւածների մի մասը, վճիռը գործադրւելու համար, ուղարկւելու է հայրենիք, ուր նրանք կը կախւեն արիւնակիցների և համչէնցիների աչքի առաջ։ Այդ հանգամանքը ամբողջապէս վկայում է, որ դաժան վճիռների նպատակն է սարսափի, ահի ազդեցութիւն թողնել բնակչութեան վրա. թող գիտենան թէ ինչ հատուցում է սպասում ապստամբութեան և ջարդերի փոխարէն։ Դրա մասին վկայում են և վարչական շրջանների յայտնութիւնները։

Միայն կասկածել կարելի է, թէ արդեօք իրական ազդեցութիւնը երկրի մէջ կը համապատասխանի Շէվքէթ փաշայի սպասածներին։ Եթէ վերջին խռովութեան շարժիչ զսպանակը եղել է միայն կաշառքը, իսկ նրա նպատակը՝ անձնական շահեր, եթէ խռովութիւնով տարւածները լինէին ժողովրդի տականքի մարդիկ, ապա այն ժամին, ի հարկէ, շատերը կը պաշտպանէին դաժան պատիժների նպատակայարմարութիւնը։ Բայց չէ՞ որ գործը աւելի բարդ է. այն չափով, որքան գործին մասնակցել են ժողովրդական մասսաները, նա յենւել է ոչ կաշառքի, ոչ անձնական միտումների վրա, այլ վկայում է այն մաքերի յեղաշրջման մասին, որ ներկայումս տեղի է ունենում Թիւրքիայում։ Թիւրքիան, որպէս ամեն մի ճահճացած երկիր, պիտի շարժւի իր «հիմունքներից»։ Միայն զարգացող, խաղաղ բարեփոխման ճանապարհով ընթացող երկիրներին է տրւած բաղդը՝ հետևելով իրանց պատմական հիմունքներին կամաց-կամաց նրանց կռացնել։ Իսկ փայտացածներին, ճկունութիւնը կորցրածներին մնում է միայն մեռնել, եթէ կրիտիկական օրհասին նրանք չեն կարողանում վճռական շարժումով անցնել նոր ճանապարհի վրա... Երիտասարդ-Թիւրքերը աշխատում են ուղղել երկիրը եւրոպական աշխարհական պետութեան ճանապարհով։ Այդ ստեղծագործական աշխատանքի տեսակէտից նրանք իրանց դէմ թշնամացնում են ամեն սակաւ գիտակիցներին, հնութեան կապածներին, պապերի աւանդութիւններով և հաւատով ապրողներին, մարգարէի և ղուրանի հաղարդաւոր իմաստութիւնով գերւածներին...

Ապա թղթակիցը գեղարուեստօրէն և յուզիչ ջերմով պատմում է իր տպաւորութիւնները, որ ակամայից նա ստացել է տեղը՝ մահավճիռները գործադրւած ժամանակին, և ամենայն իրաւամբ եզրակացնում, որ գործադրւած մահավճիռները—հրապարակօրէն կատարւած—չեն թողնում ամբոխի վրա այն ուղղիչ տպաւորութիւնը, որին սպասում են դատարանները...

Այնքան խղճալի, աննկարագրելիօրէն ողորմելի է այն մարդը, որին սպանում են, նախապէս կապելով նրա ձեռքերը, որ այդ ազդեցութեան տակ մարդու հոգու խորքից բարձրանում է համակրանքի և գթութի ամբողջ զգացմունքը, շիջեցնելով, թուլացնելով և չքացնելով սպանւածի ամեն աբած... Այն րոպէից, երբ մեղը վճարւած է սարսափելի մահւան գնով, նա՝ մեղը այլ ևս չը կայ։ Դրա՛ն են ուզում հասնել մահւան կողմնակիցները՞։

Միւս կողմից հէնց նոյն Թիւրքիայում կան կիսավայրենի, ռազմասէր, կիսաաւազակ, կիսահերոս տարրեր, որոնց չի սարսափեցնի ոչ մի մահ։ Այո, նա չի սարսափեցնի, այլ կը վառէ վրիժառու կրքերը։ Յիշենք նախ և առաջ քիւրդերին։ Հէնց նրանք են ջարդերի մշտական սարքողները։ Դրանք մտադրւել էին, ինչպէս հաւատացնում են, սկսել քրիստոնեաների ջարդը այն օրը, երբ ռումէլիական զօրքերը Կ. Պոլիս մտան։ Շարժւած ֆանատիզմով և ոսկու ագահութեամբ, նրանք պատրաստ են ամեն ինչի, միայն թող հրամայէ շէյխը։ Ապա ի՞նչ նշանակութիւն ունեն այդպիսիների համար զինուորական դատարանների վճիռները։

Այդ վճիռները նրանց և տգէտ «հաւատացեալներին» կասեն միայն, որ այսօր իշխանութիւնը գտնւում է իրանց քաղաքական հակառակորդների ձեռքին։ Մութ տարրերի ականջներում կը հնչեցնեն, թէ Աբդուլ-Համիդը եթէ խիստ էլ էր, սակայն նա «մուսուլմանների» սուլթան էր։ Իսկ Մուհամմէդ V-ը թէև բարի է, բայց նրան գահ բարձրացնողները եղան գեաւուրները և ֆարմասոնները։ Եւ այս ու նման վկայութիւններ շրջելու են մութ «ուղղափառ» խաւերի մէջ, գրգռելով, խոցոտելով մահապատժից յուզւած, ալեկոծւած հոգիները։ Ահա ինչու համարձակ կարելի է կասկածել նրա փրկարար ոյժի վրա, անգամ այստեղ, կիսակիրթ Արևելքում։

Ջարդերի և խռովութիւնների վախճանի համար հարկաւոր են ոչ զինուորական-դատական վճիռներ, այլ ադմինիստրացիայի ռէֆորմներ և վարչական մարմնի համապատասխան ընտրութիւն։ Ամենագլխաւորը այդ ուղղութեամբ՝ արւած է. Աբդուլ Համիդը գահընկէց է։ Բայց ղեկավարող իշխանութեան «մաքրումը» պիտի շատ խորը գնայ, և չափազանց կասկածելի է, որ դա աջողւի երիտասարդ-թիւրքերին։ Թէ որքան անբարեյոյս է ներկայ ղեկավար դասը, դրան լաւ ապացոյց կարող են լինել հետևեալները։ Մարտի 31-ի դէպքից յետոյ անմիջապէս Էրզրումում գումարւեց մի մեծ միտինգ, որին մասնակից էին տեղական իշխանութիւնը և զօրքը։ Կորպուսի հրամանատարը հեռագրել է Կ. Պոլիս և Շէվքէթին, որ նա զօրքով գալիս է մայրաքաղաք՝ սահմանադրութիւնը պաշտպանելու։ Շէվքէթ փաշան նրան շնորհակալութիւն է անում և խնդրում է տեղը մնալ՝ կարգը պահպանելու համար։ Բայց Կ. Պոլսում այդ պահին անարխիա էր և տեղի էր ունենում երկդիմի խաղ։ Անյայտ մէկը հրամայել էր կտրել Փոքր Ասիայի հետ միացնող հեռագրթելը, և Շէվքէթի հեռագիրը չը հասաւ իր հասցէով։ Իսկ Էրզրումում Շէվքէթի լռութիւնը բացատրեցին երևի ռէակցիայի յաղթանակով. և ահա մոտերքս տաք սահմանադրական կորպուսի հրամանատարը գլուխ է անցնում ռէակցիօն շարժման, ձերբակալում երիտասարդ-օֆիցէրներին, տիրանում գեներալ-նահանգապետի կոնակին. մի խօսքով կրկնում փոքր չափով Կ. Պոլսի դէպքերը։ Եւ այդ բոլորի պատճառը չը հասած հեռագիրն էր։ Ադանայում երկրորդ և աւելի սարսափելի ջարդը կատարեցին զօրքերը, իրանց հրամանատարներով, անշուշտ խրախուսւած Կ. Պոլսի անցքերով...

Ի հարկէ, հին կարգերի՝ պարզ ջուրը դուրս չը բերւած կողմնակիցները այժմ հագել են առաջադիմական մասկաներ և կաշուից դուրս են գալիս իրանց սահմանադրական լինելը ապացուցանելու, ի հարկէ, մինչև պատեհ առիթը։ Եւ այդ առիթը կը հասնէ, եթէ չը նորոգւի վարչական ամբողջ կազմը։ Յոյները,—այստեղ նրանց թիւը շատ է,—պնդում են, որ երիտասարդ-թիւրքերը իրանց շրջանում չեն գտնի համապատասխան թւով մարդիկ։ Պէտք կը լինի դիմելու ոչ մուսուլման տարրերին։ Բայց թիւրքերը նրանց չեն հաւատում, և մասամբ հիմնաւոր պատճառներով։

Ահա թէ որտեղ է Երիտասարդ-Թիւրքիայի տրագեդիան։

Եւ այդ պատճառով այժմ գործում է զինուորական «արդարադատութեան» սուրը, և երկրում սերմանւում են դրակոնի ատամները։

*) «Русск. Вѣд.»-ի Կ. Պոլսի թղթակից Բեօրուսովի այս թղթակցութիւնն այնքան ուշագրաւ է, որ թարգմանօրէն առաջ ենք բերում մի քանի կրճատումներով։ Խմբ.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԳԱՒԱՌԻՑ

Շուշի, 10 մայիսի

1897 թ. մի շարք քաղաքների շարքում մեր աւանդապահ քաղաքին էլ տրւեց ինքնավարութիւն։ Մինչև թուրք-հայկական ընդհարումները, այդ ինքնավարութիւնը որ տևեց ութ տարի, քաղաքի լուսաւորութեան, առաջադիմութեան գործում շատ աննշան, կամ նոյնիսկ ոչինչ դեր կատարեց։ Ինքնավարութիւնը բացւելով՝ այդտեղ պաշտօններ ստացան պետական դիւանատներից պաշտօնաթող եղած և կենսաթոշակ ստացող չինովնիկներ, ծերութեան հասակում, ատամնաթափ, զառամած, գրելու և աշխատելու ընդունակութիւնը կորցրած արարածներ։ Աւելի գաղափար կազմել տալու համար մեր ինքնավարութեան ծառայողների մասին, դուք փորձեցէք մի օր մտնել այդ ինքնավարութիւնը, և չէք կարող ազատ շունչ քաշել. պապիրոսի ծուխը ամպի պէս կանգնած է սենեակներում, իսկ ծառայողները՝ խումբ-խումբ նստոտած այս կամ այն սեղանի շուրջը՝ զրուցում են, որովհետև կատարելու ոչ մի գործ չը կայ։

Թուրք-հայկական ընդհարումից յետոյ, հարկաւ, քաղաքի մեծ և արդիւնաւէտ մասն աւերւելով, զգալի պակասեցին քաղաքի եկամուտները, ստանալիքները. ժողովուրդը քանիցս ժողովներ արեց, փակել տալու այդ ինքնավարութիւնը և նախկին եղանակով պահելու միայն մի դեպուտատ, բայց եղան մարդիկ, որ խանգարեցին այդ միտքը, և այսօր ինքնավարութիւնը շարունակում է իր գործերը։

Սրանից առաջ ռէալական դպրոցի տան վարձը վճարում էր քաղաքը, որ ձգւած էր տների վրա և ժողովւում էր քաղաքային հարկերի հետ միասին։ Պ. Գ. Ռաֆայէլեանցի՝ ռէալական դպրոցի շէնքը կառուցելուց յետոյ, ամենքն ուրախ էին, որ կազատւեն աւելորդ հարկից, բայց այսօր հիասթափւած են մնացել, երբ մեր ինքնավարութիւնը նորից շարունակում է հին եղանակով ստանալ իր հարկերը, ոչ ռէալական դպրոցի անունով, այլ որպէս յաւելուած, առարկելով որ եկամուտը ծախսերին չէ ծածկում։ Մեր ինքնավարութիւնը կամ քաղաքային վարչութիւնը, փոխանակ հարկերի յաւելումներ անելու, լաւ կանէր, որ կրճատէր իր ծառայողների կազմը, որոնք պարապ մնալով՝ աւելորդ ռոճիկներ են ստանում և ծանրանում քաղաքի վրա։ **

—

Ղազանչի (Հ.-Նախիջ. գաւ.), 9 մայիսի

Այս տարի մեր սարահարթերում գարունն աջող է անցնում։ Մարտը չոր ու պայծառ անցաւ և միջոց տուեց վարել ու ցանելու գարնանացանը. այդ չորութիւնը վնասեց միայն տափարակ տեղերի խոտին։ Մարտի վերջերին ու ապրիլի սկզբին առատ ձիւն եկաւ, որը շուտով հալւեց, չը վնասելով հացաբոյսերին ու պտուղներին։

Խոնաւութիւնը նպաստում է հացաբոյսերի, խոտերի, վազերի առատ զարգանալուն։

Գետերի ջրերը մինչև օրս առատ են հոսում. եթէ մայիսը նոյնպէս անձրևային լինի, թէ գետերի ջրերը չեն պակասի և թէ բուսականութիւնն ու ցանքսերը աջող կերպով կը զարգանան։

Սարոտ տեղերի ազգաբնակութիւնը շատ քիչ աջող բերք է ունենում հացաբոյսերից. ցանում է ցորեն, գարի, հաճար և կտաւատ միայն։

Պիտի նկատել, որ մեր երկրի ցամաքային կլիման շատ էլ նպաստաւոր չէ այդ բոյսերի առատ աճմանը, քանի որ երբեմն շարունակ անձրևներ են տեղում ու փչացնում ցանքսը, երբեմն էլ ամիսներով երաշտ օրեր են լինում և նոյնպէս վնասում բուսականութեանը։ Դրա վրա եթէ աւելացնենք ուժասպառ հողը և գիւղացու յետամնաց ու չքաւոր կացութիւնը, այն ժամանակ պարզ կը լինի, թէ ինչո՞ւ տարէցտարի գիւղացիների մի որոշ մասը ստիպւած է լինում թափւել քաղաքները աշխատանքի ետևից։ Բոլոր ինտելիգենտ ու երիտասարդ ոյժերը լցւում են քաղաքները, իսկ գիւղում մնում են միայն յետամնաց ու անուսները։ Այդ պատճառով մեր գիւղի դրութիւնը հետզհետէ ծանրանում է, բոլոր գործերը տակն ու վրա են լինում։

Ներկայումս մեր գիւղում խիստ տարածւած է բգուռոյցը, որը շարունակ զոհեր է տանում։ Իսկ մեր տգէտ գիւղացին իր տուած զոհերը վերագրում է ճակատագրին՝ յամառելով չը հաւատալ բժշկականութեանը։

Ա. Տ.-Ս.

—

Ղուբա, 13 մայիսի

Խաչմազ-Ղուբա խճուղին աւարտւելու վրա է և շուտով կանցնէ կառավարութեան ձեռը։ Խճուղու երկու կողմին տնկել են զանազան ծառեր։ Ճանապարհի երկարութիւնը 26 վերստ է։ Տասնեակ տարիներ առաջ պէտք է ունենայինք այդ խճուղին, բայց կառուցման գործը յետաձգւեց։

Վերջերս մօտ մի շաբաթ անձրևներ տեղացին գաւառիս շատ տեղերում, այնպէս որ կարելի է կոհ սրտով ասել, թէ երաշտի վտանգը չքացած է և մենք կունենանք բաւարար բերք։ Մ. Սալամբէգեան

ԿՈՐԻՒՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ԳՈՐԾԸ

Մայիսի 8-ին զինուորական գլխաւոր դատարանում քննւեց կովկասեան զինուորական-նահանգական դատարանից 8 տարով տաժանակիր աշխատանքների դատապարտւած Կորիւն վարդապետի (աշխարհիկ կեանքում—Սահակեան) վճռաջինջ բողոքագիրը, որ մեղադրւում է «Դաշնակցութիւն» յեղափոխական կազմակերպութեանը պատկանելու մէջ։

Առաջին անգամ այս գործը քննւեց 1908 թւին և Կորիւն վարդապետը արդար ճանաչւեց դատարանով։ Այդ վճռի դէմ դատախազի բողոքով գլխաւոր զինուորական դատարանը նոր քննութիւն նշանակեց և այս տարւայ մարտի 3-ին Կորիւն վարդապետը մեղաւոր ճանաչւեց քրէական պատժագրքի 102-րդ յօդուածի 2-րդ մասով, ըստ որում դատարանը գտաւ, որ նա օգտւել է յանցաւոր կազմակերպութեան ռազմիկ խմբի ծառայութիւններով սոսկ հայերի պաշտպանութեան համար հայ-թուրքական անկարգութիւնների ժամանակ։ Այնուհետև դատարանը նրան մեղաւոր ճանաչեց կազմակերպութեան կարիքների համար դրամներ հանգանակելու մէջ, որոշելով միևնոյն ժամանակ՝ որ այդ փողերի մի մասը նա բաժանել է աղքատներին։

Բողոքագրի հիմունքները պաշտպանում էր Պետական Դումայի անդամ Վ. Ա. Մակլակովը։

Զինուորական դատարանը մեղապարտի վճռաջինջ բողոքագիրը թողեց անհետևանք։

(«Сп.»)

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

◆ «Кавказъ» լրագիրը հաղորդում է. «Կ. Պոլսից ստացւած տեղեկութիւնների համաձայն, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Իզմիրլեանի գալուստը Թիֆլիս սպասւում է յունիսի 10-ին»։

◆ Թիֆլիսի մօտ երևացել է մորեխ։ Մինչև այժմ նա փոքր էր և վնաս չէր հասցնում բուսականութեան։ Բայց ահա մի քանի օր է, որ նա արդէն սկսում է արշաւել դաշտերի վրա։ Շրջակայ գիւղացիները անհանգիստ են և մի քանի տեղից արդէն դիմումներ են արել վարչական անձերի։ Ամենամեծ քանակութեամբ մորեխը երևացել է Մամուկինի գիւղում և Լիլոյում, մասամբ էլ Աղ-Թաքլայի շրջանում։ Ցանկալի է, որ մասնագէտները աջակցութիւն ցոյց տային գիւղացիներին և օգնէին մաքառելու վնասակար միջատի դէմ։

◆ Բագուից երէկ ստացւեց 400 ր., պ. Ալ. Քալանթարի անունով, որից 300 ր. «Արամազդ» ընկերութեան, իսկ 100 ր. պ. Ա. Վաչեանի կողմից՝ յօգուտ Թիֆլիսի Հայ Գիւղատնտեսական և Տնայնագործական Ընկերութեան։

◆ «Ախուրեան» թերթում կարդում ենք. «Երևանի գեներալ-նահանգապետի թոյլտւութեամբ, Երևանի քաղաքագլուխը հրաւէր է կարդացել նահանգի գաւառական քաղաքների քաղաքային վարչութիւններին և խնդրել, որ անմիջապէս պատգամաւորներ ուղարկեն Երևան, որպէսզի ժողով կազմեն և հայ ժողովրդի ամենահպատակ զգացմունքները Փոխարքայի միջոցով արտայայտեն առ ոտս գահոյից Նորին Կայսերական Մեծութեան, Նրա բարեհաճ ողորմութիւնը խնդրեն Երևանի նահանգի ազգաբնակութեան կեանքի սովորական ընթացքը վերականգնելու համար՝ հրամայել ուր հարկն է վերջ տալ արտակարգ խուզարկութիւններին»։

◆ Յունիսի 5-ին Թիֆլիս կը գայ պրօֆէսոր Նիկոլայ Մառը։ Յարգելի պրօֆէսորը այստեղից կը մեկնէ Անի իր պեղումները շարունակելու համար։

◆ Թիֆլիսում բարձրագոյն գիւղատնտեսական դասընթացքներ բանալու միջնորդութիւնը Փոխարքան ուղղել է երկրագործութեան և պետական կալուածքների մինիստրին։

◆ Թիֆլիսի քաղաքային վարչութիւնը որոշել է, թէ քաղաքը ինչ պարտք ունի պետական գանձարանին և, ընդհակառակն, վերջինս ինչ է պարտական քաղաքին։ Երևում է, որ անվիճելի պարտք գանձարանը ունի 775 հազար րուբլի, իսկ քաղաքը այդպիսի պարտք ունի 390 հազար րուբլի։

◆ Քաղաքային էլեքտրական կայարանի կառուցումը փութկոտութեամբ առաջ է գնում։

◆ Մուխրանեան կամուրջի մետաղէ մասերը փորձելու համար նշանակւած է կառավարական ինժեներ ճանապարհների հաղորդակցութեան մինիստրութեան կողմից։

◆ Յիշեցնում ենք, որ այսօր, երեկոյեան ժամը $7^1/_2$-ին, Կ. Հ. Բ. Ընկերութեան նոր շէնութեան մէջ նշանակւած է ընկերութեան տարեկան ընդհանուր ժողովը։ Ժողովը կը կայանայ՝ որքան անդամ էլ ներկայ լինի։

◆ Կիրակի, մայիսի 17-ին, առաւօտեան ժամը 8 և կէսին տեղի կունենայ Թիֆլիսի հասարակական կլուբի անդամների զբօսանքը դէպի Շամխորադի վանքը (Թիֆլիսին մօտիկ)։ Ժողովման տեղը Միքայէլեան փողոցում, ս. Աստուածածին եկեղեցու բակում։

◆ Թիֆլիսի հասարակական ժողովարանի սովորական երեկոյթը չի կայանայ։ Երեկոյթը տեղի կունենայ միւս շաբաթ օրը, մայիսի 23-ին։

◆ Ի նպաստ Շատախի գր.-ընթերցարանի խմբագրութիւնս ստացաւ պ. Գէորգ Շիրինցից 20 կտոր գիրք։ Նախկին ստացւածների հետ միասին ներկայումս այդ նպատակով հաւաքւած է ընդամենը 56 կտոր գիրք։

◆ Թէոդոսիայից գիւղատնտես պ. Գր. Յարութիւնեան, ցանկանալով կազմակերպել կովկասեան տնայնագործական իրերի կանոնաւոր վաճառք, մի նամակով յանուն պ. Ալ. Քալանթարի խնդրում է ուղարկել մանրամասն տեղեկագիր տնայնագործական արհեստին վերաբերեալ։

◆ Ղվիրիլի հասարակութիւնը միջնորդութիւն է յարուցել պատշաճաւոր իշխանութեան առաջ թոյլատրելու բանալ Շորապանի գաւառի Ղվիրիլի գիւղաքաղաքում չորսդասեան արական պրօգիմնազիա։

◆ Օզուրգէթում ձերբակալել են բժ. Տրիանդաֆիլիդիսի սպանութեան մէջ կասկածւող Պրոկոֆիյ Դոլիձէին։

◆ «Б. Н.»-ում կարդում ենք. «Բաթումում Նիկոլայ Ենուկիձէ, Միքայէլ և Խարլամպիյ Ուշմաջուրիձէ սև բլուզ հագնելու համար ադմինիստրատիւ կարգով ենթարկւում են երեք օրով բանտարկութեան»։

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ԿԵԱՆՔԻՑ

◆ Պօստ-հեռագրական գլխաւոր վարչութեան կառավարիչը, մայրաքաղաքի լրագիրների ասելով, շրջաբերական հրաման է ուղարկել պօստ-հեռագրական շրջանի բոլոր կառավարիչներին, որպէսզի այսուհետև պօստատներում պաշտօնեաները գեղարուեստական պատկերներ ու լուսանկարներ կրող բաց նամակների վրա կնիքներ դրոշմելիս դրոշմեն բացառապէս հասցէների երեսում։ Այդ կարգադրութիւնը պէտք է կատարւի ճշդութեամբ, հակառակ դէպքում այդ շրջաբերականը խախտող պաշտօնեաները կենթարկւեն խիստ տուգանքի։

◆ Վարշավայից գրում են «Рус. Сл.» լրագրին, որ գիշերով ոստիկանութիւնը շրջապատելով տեղական «Վիկտորիա» հիւրանոցը՝ կալանաւորել է այնտեղ ապրող պարսիկ Սէիդ-օղլուն, որը ամսից աւելի է ինչ եկել է Վարշավա։ Պարսիկը հիւրանոցի գրքում յիշւած էր որպէս վաճառական։ Վարշավայից նա յաճախ ուղարկում էր Պարսկաստան մեծ քանակութեամբ ապրանքներ, ինչպէս երևում է իր առածներից ու ստացած հեռագիրներից, մանրուքեղէններ։ Պարսիկը ապրում էր շատ համեստ՝ մի րուբլանոց արժողութեամբ համարում։ Առաւօտեան գնում էր քաղաք ապրանք առնելու, իսկ երեկոյեան վերադառնում էր և շուտով էլ պառկում քնելու։ Այնպիսի կեանք էր վարում, որ ոչ մի կասկած չի զարթեցնի։ Նրա կալանաւորութիւնը կապ ունի այն սենսացիօն գիւտի հետ, որ պատահաբար երևան է հանել նրա նկատմամբ ոստիկանութիւնը. բանից դուրս է գալիս, որ Սէիդ-օղլին իր գործակալներով արտասահմանում գնում էր զէնքեր պարսկական յեղափոխականների համար և այդտեղից էլ ուղարկում էր Պարսկաստան իբրև մանրեղէն ապրանքներ։ Ինչպէս ասում են, նա կարողացել է արդէն ուղարկել արտասահմանից ստացւած մեծ քանակութեամբ զէնքեր։ Ոստիկանական ուժեղ պահակախմբով պարսկին հիւրանոցից տարել են պահնորդական բաժանմունքը։ Նրա համարում խուզարկութիւն է կատարւած։

◆ Մայրաքաղաքի լրագիրների ասելով, զինուորական մինիստր Սուխոմլինովին յատկացւելու է 75—80 սենեակներից բաղկացած արքունական բնակարան։

◆ Գեներալ Սկալօնը դէմ է Վարշավայի շրջանում սենատորական քննութիւն նշանակելուն, կարծելով որ դրանով վարկաբեկ է լինում տեղական ադմինիստրացիան, որի ղեկավարն է ինքը։

◆ Կիեւում սուսլնիկները դիմել են յայտնի երգիչ Շալեապինին, խնդրելով մի համերգ ներկայացնել իրանց դրամարկղի օգտին։ Շալեապինը անպատասխան է թողել նրանց դիմումը։ Զայրացած սուսլնիկները հեռագրել են նրան. «Այլ ևս Կիեւ չը մտնես»։

ԳԻՏՈՒԹ., ԳՐԱԿԱՆ., ԳԵՂԱՐ.

ԹԱՏՐՈՆ ԵՒ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ

Մայիսի 14-ին, հինգշաբթի օր, երեկոյեան, Զուբալովի անուան ժողովրդական տան թատրոնում ռուսաց դրամատիկական սիրողների կրուժոկը ներկայացրեց Լէօնիդ Անդրէևի «Մեր կեանքի օրերը» (Ուսանողի սէրը) պիէսան, 4 գործողութեամբ։

Այդ պիէսան առաջին անգամը չէ որ բեմ է դրւում Թիֆլիսում. նա քանիցս խաղացւել է վրաց ազնուականութեան և արտիստական թատրոններում, սակայն առաջին անգամն ենք տեսնում ժողովրդական թատրոնում և այն էլ սիրող ոյժերի մասնակցութեամբ։ Ու պէտք է արձանագրել, որ վերոյիշեալ թատրոններում խաղացող գերասանական խմբերը նախանձելու իսկապէս պատճառ պիտի ունենան սիրողների վրա, նախ՝ որ ներկայացումը, ընդհանուր առմամբ, անցաւ լաւ, և երկրորդ՝ այնպիսի բազմամարդ ու ինտելլիգենտ հասարակութեան ներկայութեամբ, որպիսին հազիւ էր երևում արտիստական ու վրաց ազնուականութեան թատրոններում։

Ես, ի հարկէ, խօսում եմ բարոյական արժէքների տեսակէտից, այլ ոչ նիւթական։

Բոլոր տոմսակները վաճառւած էին. շատերը, որոնք ուշացել էին, ստիպւած եղան տուն վերադառնալ։ Տողերիս գրողը ևս ուշացողների թւին էր պատկանում, և եթէ բաղդ ունեցայ տեսնելու, այդ էլ վարչութեան հերթապահ անդամուհի տ. Զալենկովայի շնորհակալութեան արժանի սիրալիր վերաբերմունքի շնորհիւ։

Բայց անցնենք պիէսայի ներկայացմանը։

Բովանդակութիւնը արդէն ծանօթ է մեր ընթերցողներին։

Գործող անձանց, այսպէս ասած, բեռը, ներկայանում է ուսանող Նիկոլայ Գլուխովցեվը (Ա. Ս. Լարսկիյ) և նրա սիրած աղջիկը՝ Օլգա Նիկոլաեւնան (Իզաբէլլա Քալանթար), իսկ երկրորդական դերերի մէջ աչքի են ընկնում Եւդոկիա Անտոնովնան՝ աղջկայ մայրը և Օնուֆրին՝ Գլուխովցեւի ուսանող ընկերներից մէկը։

Լարսկին Գլուխովցեւի դերը մինչև վերջն

[illegible]

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Թիֆլիս, 15 մայիսի

[illegible]

Բաքու, 10 մայիսի

[illegible]

Թիֆլիս, 14 մայիսի

[illegible]

սանքից մուտք եղաւ 840 ր. 49 կոպ., ծախս 436 րուբ. 75 կոպ., մնաց զուտ արդիւնք 403 ր. 73 կոպ.:

Վարչութիւնս բարոյական պարտք է համարում յայտնել իր խորին շնորհակալութիւնը յարգելի հայ վաճառականներին իրանց նուիրած իրերի համար և այն բոլոր անձանց, որոնք նպաստել են գրօսանքի աջողութեան: Միևնոյն ժամանակ յայտնում է իր սրտանց շնորհակալութիւնը եղբայր Միրզոյեանների և Ընկ., քաղաքային կրեդիտնի ընկերութեան բանկին, որոնք նուիրել են 100-ական րուբլի, և կոյս Մանիա Լօրիս-Մելիքեանին, որը նուիրել է 10 րուբլի:

Վարչութիւն

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ՀԵՌԱԳ. ԳՈՐԾ.

14 մայիսի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ: Նկատի առնելով որ խօլերայով հիւանդանալու նոր դէպքեր այս վերջին շաբաթում չեղան, որոշվեց մայիսի 14-ից Պետերբուրգը իր արուարձաններով ճանաչել սոսկ սպառնական խօլերայից, փոխարէն վտանգաւոր:

Սահմանված կարգով տեղի ունեցաւ Թագաւոր Կայսրի և Թագուհի Կայսրուհու Թագադրութեան տօնակատարութիւնը: Նմանապէս տեղեկութիւններ ստացվեցին Ռուսաստանի բազմաթիւ քաղաքներից և արտասահմանից:

Պետական Դումայի նախագահը արժանացաւ Թագաւորից ստանալու հետևեալ հեռագիրը. «Անկեղծ շնորհակալ եմ Պետական Դումայի անդամներից՝ արտայայտած ամենահպատակ բարեմաղթութիւնների համար: ՆԻԿՕԼԱՅ»:

Հարցապնդումների յանձնաժողովը 18 ձայնով ընդդէմ 6-ի որոշեց ընդունել այն հարցապնդումը, որ ուղղվել է ներքին գործերի և արդարադատութեան մինիստրներին այն առիթով, որ ռուս ժողովրդի միութիւնը ոստիկանութեան պաշտօնեաների աջակցութեամբ կազմակերպել է ռազմիկ խմբեր և մասնակցել ու պատրաստել է մի շարք յանցանքներ:

ՕԴԵՍՍԱ: Քաղաքապետի կարգադրութեամբ բապտիստները, որոնք մայիսի 7-ին և 10-ին կազմել էին ապօրինի ժողովներ, ենթարկվեցին մինը երեք, երկուսը երկու, մինը մի ամսով, 206 հոգի մի շաբաթով բանտարկութեան:

ՍԼԱՎԵԱՆՍԿ: Բացվեց հանքային ջրերի սէզօնը:

ՎԻԵՆՆԱ: Ֆրանց-Յովսէփ կայսրը ցերեկով առանձին ունկնդրութեան ընդունեց Թիւրքաց դեսպան Մուստաֆա-Րէշիդին, որ յանձնեց իր նոր հաւատարմագրերը:

ԲԵՐԼԻՆ: Աւագների պալատը վերջացնելով բիւջէի քննութիւնը յետաձգեց նիստերը մինչև յունիսի վերջը:

ՍՕՖԻԱ: Այն տեղեկութիւնների առիթով, որ Բօլգարիան դեռ չէ արձակել պահեստի զինուորներին, բօլգարական հեռագրական գործակալութիւնը հաղորդում է, որ պահեստները վերջնականապէս կարձակվեն մինչև մայիսի 20-ը: Ոչ մի զինուոր պահեստներից ծառայութեան չի կանչվի:

Երէկ իտալական և սերբիական դեսպանները յանձնեցին Ֆերդինանդ Թագաւորին իրանց հաւատարմաթղթերը:

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Ց. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ
Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ
ԲԺՇԿԱՊԵՏ Բ. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆԻ
Հիմնված 1880 Թ.
(Կուկիա, Վօրօնցօվի արձանի հանդէպ)
Ամեն օր, բացի կիրակի օրերից
ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ՝
Բ. Ա. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆ—11—12 ժ. վիրաբուժութեան և վեներական (սիֆիլիս) հ.:
Կ. Մ. ՋԻԿՕՎԱՆԻ—9½—10 ժ. աչքի, ներքին և ներարգային:
Զ. Ի. ԲԱԲԱՆԱՍԵԱՆ—10—11 ժ. մանկաբարձութեան, կանանց և երեխայոց հ.:
Ն. Տ. ՄՈՒԼԻՆ—10—12 ժ. ականջի, կոկորդի և քթի հիւ.:
Մ. Գ. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ—11—12 ժ. մորթու, վեներակ., վիրաբուժութեան և միզասեռ.
Ա. Մ. ՓՈՒՂԻՆՕՎ—12—1 ժ. ներքին և երեխայոց հիւ. և ծաղկահատ.:
Օ. Վ. ԳԵՅԵՎՍԿԱՅԱ-ԷՆԳԵԼ—12—1 ժ. մանկաբարձ., կանանց և երեխայոց հ.
Ա. Պ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ—1—1½ ժ. ներքին և երեխայոց հիւ.:
ԿԻՆ-ԲԺԻՇԿ Ա. Մ. ՏՈՒՐԲՕՎԻՉ—1½—2 ժ. մանկաբարձութեան:
ԵՐԵԿՈՆԵՐԸ՝
Օ. Վ. ԳԵՅԵՎՍԿԱՅԱ-ԷՆԳԵԼ—6—6½ ժ. մանկաբարձ., կանանց և երեխայոց հ.:
Ի. Ֆ. ՄԱՐՑԻՇԵՎՍԿԻ—6—7 ժ. ներքին և երեխայոց հիւ. և ծաղկահատ.:
Վճարը 50 կ.: Զքաւորները ձրի: Համախորհրդի (կօնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին:
Հիւանդանոցի վերատեսուչ՝
Բժշկապետ Բ. Նաւասարդեան

ԲԺԻՇԿՆԵՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ
Հիւանդների բաժանմունքով
Թիֆլիս, Ելիզավետինսկայա փ., 79, տել. 1026.
Հիւանդների ընդունելութիւն ամեն օր.
ՄԻՔ. ԱՂԱՋԱՆԵԱՆ—առ. ժ. 11—12-ը միզասեռական, սիֆիլիսի և կաշուի հիւանդ. (երկուշ., չորեքշ., ուրբ.):
Ի. Ն. ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ—առ. ժ. 11—12-ը ջղային և ներքին հիւանդութիւններ:
Մ. Պ. ԿԻՄՕՆՏ—առ. ժ. 11—12-ը վիրաբուժական հիւանդութիւններ:
Ս. Ա. ԼԻՒՐԻ—առ. ժ. 11—12-ը քթի բգի և ականջի հիւանդութիւններ:
Գ. Ն. ՄԱՂԱՔԵԱՆ—առ. ժ. 10—11-ը ներքին և երեխաների հիւանդութիւններ:
Մ. Ե. ՄՋԱՐԷՈՒԼՕՎ—ցեր. ժ. 1—2-ը կաշուի և սիֆիլիսի հիւանդութիւններ (երեքշ., հինգշ., շաբաթ):
Լ. Մ. ՄՕՆԻՆ—ցեր. 1—2-ը կանանց հիւանդ. և մանկաբարձ.:
Բժշկութիւն էլեքտրականութեամբ, մասսաժով և հիպնօզով: Միկրօսկօպիական, բակտերիօլօգիական և քիմիական հետազօտութիւններ: Ծաղկի պատուաստում: Ծծմայրերի քննութիւն: Վճարը խորհրդի համար 50 կօպէկ: Օպերացիաները և համախորհուրդները ըստ համաձայնութեան: Հիւանդների բաժանմունքը բաղկացած է թէ ընդհանուր և թէ առանձին սենեակներից:
(կ. ե. ու.) 236. 100—20

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՀՐԱՒԷՐ

Բարձր սրբազան Թեմակալ առաջնորդի առաջադրութեան համաձայն՝ Բեթղեհէմի ս. Աստուածածնի եկեղեցումը ամսիս 17-ին, կիրակի օրը, ժ. 12-ին, լինելու է ծխականների ժողով, Մարիամեան-Յովնանեան օրիորդաց ուսումնարանի համար հոգաբարձուներ ընտրող պատգամաւորներ ընտրելու, ուստի սրանով հրաւիրում եմ պ. պ. ծխականներին, որ յիշեալ օրը և ժամին շտապեն եկեղեցի ընտրութեանը մասնակցելու: Ընտրութեանը կարող են մասնակցել 25 տարի հասակ ունեցողները և նրանցից բարձրերը, այլև որոնք ունեն օրինական իրաւունք վարելու հասարակական պարտաւորութիւններ և երկու տարուց ի վեր համարվում են ծուխ յիշեալ եկեղեցու:

Թիֆլիսի ա. մասի գործակալ՝
Գրիգոր ա. ք. Մանդակունի
(շ.) 440. 1—1

Հրաւէր

Բարձր սրբազան Թեմակալ առաջնորդի առաջադրութեան համաձայն՝ Վանքի աւագ եկեղեցում ամսիս 17-ին, կիրակի օրը, ժամը 12 ին, լինելու է ծխականների ժողով, Մարիամեան-Յովնանեան օրիորդաց ուսումնարանի համար հոգաբարձուներ ընտրող պատգամաւորներ ընտրելու, ուստի սրանով հրաւիրում եմ պ. պ. ծխականներին, որ յիշեալ օրը և ժամին շտապեն եկեղեցի ընտրութեանը մասնակցելու: Ընտրութեանը կարող են մասնակցել 25 տարի հասակ ունեցողները և նրանցից բարձրերը, այլև որոնք ունեն օրինական իրաւունք վարելու հասարակական պարտաւորութիւններ և երկու տարուց ի վեր համարվում են ծուխ յիշեալ եկեղեցու:

Թիֆլիսի ա. մասի գործակալ՝
Գրիգոր ա. ք. Մանդակունի
(շ. կ.) 441. 2—1

ՀՐԱՒԷՐ

Կուկիայի Նորաշէն ս. Աստուածածին եկեղեցու ծխականները հրաւիրվում են
ԵՐԿՐՈՐԴ ԵՒ ՎԵՐՋԻՆ ԺՈՂՈՎԻՆ,
որ լինելու է կիրակի, մայիսի 17-ին, առաւօտեան ժամը 12-ին.
Զբաղմունքի առարկաներն են՝
1) 1908 թ. հաշւետուութիւնը և 1909 թ. նախահաշիւը, 2) նոր հոգաբարձութեան ընտրութիւն, 3) ընթացիկ հարցեր:
Գործակալ՝ Ղևոնդ ք. Մամիկոնեանց
447. 1—1

ՀՐԱՒԷՐ

Թեմակալ բարձր սրբազան առաջնորդի առաջադրութեան համաձայն, ամսիս 17-ին, կիրակի օրը, ժամը 12-ին, ՋՐԿԻՆԵԱՆՑ ս. Կարապետ եկեղեցում լինելու է ծխականների ժողով, յիշեալ եկեղեցու ծխական ուսումնարանի համար ընտրելու նոր ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒՆԵՐ. ուստի սրանով հրաւիրում եմ պ. պ. ծխականներին, որ յիշեալ օրն ու ժամին շտապեն եկեղեցի՝ ընտրութեանը մասնակցելու:

Թիֆլիսի ա. մասի գործակալ՝
Գրիգոր ա. ք. Մանդակունի
(շ. կ.) 438. 2—1

ՀՐԱՒԷՐ

Բարձր սրբազան Թեմակալ առաջնորդի առաջադրութեան համաձայն, Մուղնու ս. Գէորգ եկեղեցում ամսիս 17-ին, կիրակի օրը, ժամը 12-ին, լինելու է ծխականների ժողով Մարիամեան-Յովնանեան օրիորդաց ուսումնարանի համար հոգաբարձուներ ընտրող պատգամաւորներ ընտրելու. ուստի սրանով հրաւիրում եմ պ. պ. ծխականներին, որ յիշեալ օրը և ժամին շտապեն եկեղեցի ընտրութեանը մասնակցելու: Ընտրութեանը կարող են մասնակցել 25 տարի հասակ ունեցողները և նրանցից բարձրերը, այլև որոնք ունեն օրինական իրաւունք վարելու հասարակական պատգամաւորութիւններ և երկու տարուց յետոյ համարվում են ծուխ յիշեալ եկեղեցու:

Թիֆլիսի ա. մասի գործակալ՝
Գրիգոր ա. ք. Մանդակունի
(ու. շ.) 437. 2—2

ԲԱՑՎԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

1909 թ. յունիսի 1-ից

„ՈՒԳԻ“

Քաղաքական, հասարակական և տնտեսական շաբաթաթերթի

Բաժանորդագինը. Բագու՝ մինչև տարվայ վերջը 2 ր., Բագուից դուրս՝ 2 ր. 50 կ., արտասահման՝ 3 ր., հատով՝ 7 կոպ.:

Հասցէն՝ Баку. Типографія Н. А. Эриванцова, Редакціи «УГИ». Դրամ և ապահովագրած նամակներ ուղղել՝ Баку, уголъ Прачешной и Молоканск. ул., домъ Кусиса, зубному врачу Мартиросу Каграманянцу.
(շ. ե.) 439 2—1

ԲԺԻՇԿ
Ա. ԽԱՆԴԱՄԻՐԵԱՆ
Վերադառնալով՝ վերսկսել է հիւանդների ընդունելութիւնը:
Ներքին և ջղային հիւանդութիւններ:
Առանձնապէս՝ սրտի և թոքերի:
Ընդունելութիւնը՝ առաւօտեան ժ. 10—12-ը. իրիկնաեան ժ. 5—6-ը.
Սօլօլակսկայա փող., № 6, տ. Միրզոյեվի.
(օ. մ.) 344. 100—65

ԲԺԻՇԿ
Ա. Մ. ԱՄԻՐԽԱՆԵԱՆ
Ներքին հիւանդութիւններ
Ընդունելութիւն ամեն օր { 11—12 ժ. առաւ. 5—6 ժ. երեկ.
Վելիամինօվսկայա փող., № 10.
(օ. մ.) 100—85

ԲԺԻՇԿ
Ա. Մխիթարեանց
Սիֆիլիս, վեներական, միզասեռական եւ մորթու ցաւեր
Ընդունելութիւն ամեն օր { 12—2 ժ. ցեր. 5—7 ժ. երեկ.
Սօլօլակ, Բէհբութեան փողոց № 33.
(օ. մ.) 100—80

ՀՐԱՒԷՐ

Կիրակի, մայիսի 17-ին, ցերեկվայ ժամը 11-ին, Հաւլաբարի ս. Կարապետ եկեղեցու ծխական դպրոցում կայանալու է ծխական ընդհանուր երկրորդ ժողովը: Այս ժողովը երկրորդ անգամը լինելով, խնդրում եմ յարգելի ծխականներից, որ անտարբեր չը լինեն, որոնց ներկայութիւնը շատ կարևոր է:

Երէցփոխ՝ Ս. Մառանջեանց
(շ. կ.) 450. 2—1

Կիրակի, ամսիս 17-ին, ժամը 12-ին, Մէյդանի ս. Գէորգ եկեղեցու դպրոցում նշանակված է նոյն եկեղեցապատկան կալուածքի վերանորոգութեան

ԱՃՈՒՐԴԸ.

Վաղօրօք՝ վերանորոգութեան նախագծին ծանօթանալ ցանկացողները կարող են դիմել մոժավաճառ Թաչատուրին, եկեղեցու գաւթում:
445. 1—1

Սրանով յայտնում եմ ի գիտութիւն յարգելի

ՀԱՑԱՎԱՃԱՌՆԵՐԻ,

որ Ստաւրօպօլ քաղաքում բացել եմ հացավաճառատուն:

Գլխաւոր նպատակս է մատակարարել Անդրկովկասեան քաղաքներին ամեն տեսակ հացահատիկ և ալիւր թէ տեղից և թէ շրջակայ կայարաններից:

Ալիւրը պատրաստում եմ սեփական ընտիր ցորենից՝ հետևեալ տեսակների—«կրուպչատկա», «սէյանկա» և «բազմօլ»:

Հետաքրքրվողներին խսկոյն ուղարկում եմ նմուշները՝ միաժամանակ նշանակելով և գները:

Գների զգալի փոփոխութեան ժամանակ կլիէնտներին յայտնվում է հեռագրով:

Խնդրում եմ ի նկատի ունենալ, որ ամեն մի ապրանք ես գնում եմ առաջին ձեռքից այնպէս որ այդ հանգամանքը հնարաւորութիւն է տալիս ինձ վաճառել ուրիշներին անհնարին գներով:

Յուսով եմ, որ յարգելի վաճառականները անուշադիր չեն թողնի իմ ֆիրման:

Պատուէրները կը կատարվեն կարելոյն չափ շտապով, ամենայն ճշտութեամբ և բարեխղճօրէն:

Թղթակցութիւնները հայերէն և ռուսերէն լեզուներով:

Յարգանքով՝ Մ. Ց. ՖԱԼԱԿԵԱՆՑ

Հասցէ՝ { Նամակի համար. Ставрополь-губ., М. А. Фалакянцу, почт. ящ. № 48. Հեռագրի համար. Ставрополь.-губ., Фалакянцу.
(շ.) 50—38

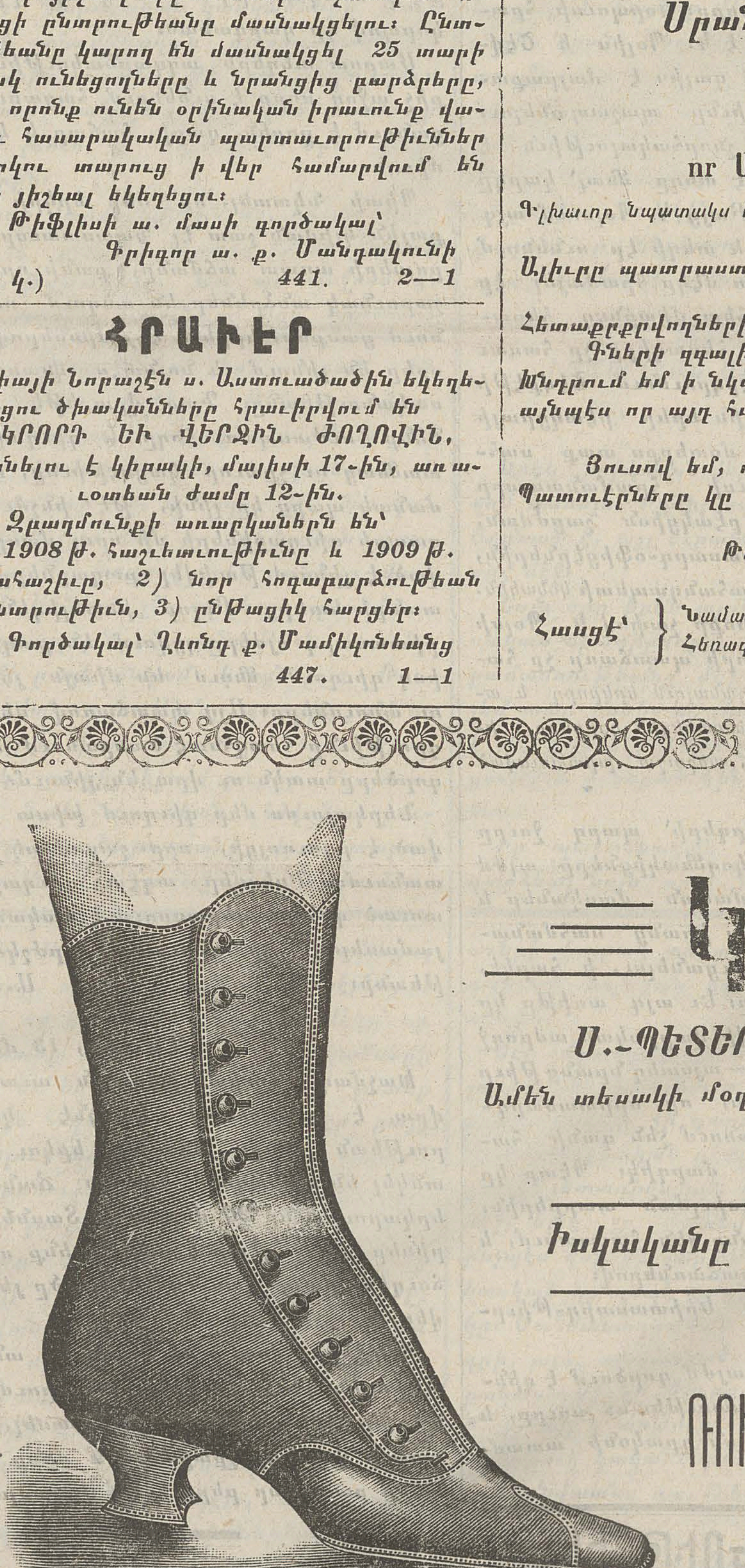

ԲԱՐՁՐ ՏԵՍԱԿԻ
ԿՕՇԿԵՂԷՆ
Ս.-ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ՄԵԽԱՆԻԿ. ԱՐԴԻՒՆԱԲ. ԸՆԿ.
Ամեն տեսակի մօդային ձևերի. գտնվում է բոլոր յայտնի խանութներում:
ФАБРИЧНОЕ КЛЕЙМО
Իսկականը միայն այս դրոշմով
С. ПЕТЕРБУРГЪ
ՌՈՒՍ-ԱՄԵՐԻԿԱԿԱՆ ՌԵԶԻՆ. ՄԱՆՈՒՖԱԿՏՈՒՐ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
„ТРЕУГОЛЬНИКЪ“
ԱՆՈՒՆՈՎ
Թիֆլիսի բաժանմունքը գտնվում է ԵՐԵՒԱՆԵԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒՄ
ԱՅԴՏԵՂ ԿԱՅ ՊԱՀԵՍՏ ԿԱՃՈՒԵՂԷՆԻ Ռուսական և արտասահմանեան արդիւնաբերութեան
ԿՐԿՆԱԿՕՇԻԿՆԵՐԻ ՌՈՒՍ-ԱՄԵՐԻԿԱԿԱՆ ՌԵԶԻՆԻ ՄԱՆՈՒՖԱԿՏՈՒՐԱՅԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Կրեմ եւ Այրեւոուրա կօշկեղէնի համար
Ս.-ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ՄԵԽ. ԱՐԴԻՒՆԱԲ. ԸՆԿԵՐ.
(շ.) 182. 0—12